

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

APSTIPRINĀTI:

Biedrības „No Salacas līdz Rūjai”
Stratēģijas grozījumi

Grozījumi veikti un apstiprināti:

Pārstāvju sapulcē 2017.gada 10. Aprīlī.

(Protokols Nr.2. no 10.04.2017.)

**BIEDRĪBAS
„NO SALACAS LĪDZ RŪJAI”
DARBĪBAS TERITORIJAS
VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2014.–2020. gadam**

2015

ANOTĀCIJA

Šī ir vietējās rīcības grupas (turpmāk VRG) darbības teritorijas attīstības stratēģija, kas izstrādāta saskaņā ar sabiedrības virzītiem mērķiem un prioritātēm. Dokuments izstrādāts pēc biedrības “No Salacas līdz Rūjai” lēmuma un darbu veica sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Ķemers Business and Law Company” attīstības plānošanas speciālista Dr.geogr. Jāņa Kauliņa vadībā.

Stratēģija izstrādāta saskaņā ar kārtību un prasībām, kas noteiktas Ministru kabineta 2015. gada 10. marta noteikumos Nr.125 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai” un to īsteno saskaņā ar 2015. gada 13. oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 590 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā „Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju””.

Stratēģijas informatīvā nodrošinājuma pamatā tika izmantoti valsts statistikas un citu brīvpieejas informācijas avotu dati, izstrādes laikā notikušās iedzīvotāju aptaujas un četru plānošanas semināru rezultāti, daudzpusīga dokumentu analīze, VRG teritorijā veiktie pētījumu rezultāti un cita informācija.

Stratēģija pamato un nosaka ELFLA finansējuma piesaistes principus un mērķus VRG teritorijā laikposmam, līdz 2020. gadam.

Stratēģiju ilustrē 10 attēli, 4 tabulas, tai pievienoti 7 pielikumi, kas sīkāk paskaidro atsevišķas Stratēģijas nostādnes un ar projektu izskatīšanu un virzīšanu saistītus jautājumus.

SATURS

SAĪSINĀJUMI UN TERMINU SKAIDROJUMI.....	5
Saīsinājumi	5
Terminu skaidrojumi	6
1.KOPSAVILKUMS	7
2.SASKAŅOTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM.....	8
Augstāka līmeņa plānošanas dokumentu nostādnes	8
Īss kopsavilkums par novadu attīstības plānošanas dokumentiem.....	8
3. SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS	10
3.1. Vietējās rīcības grupas darbības teritorija.....	10
3.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks raksturojums	10
3.1.2. Teritorijas sociālekonomisks apskats.....	10
3.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums.....	17
3.2. Partnerības principa nodrošināšana	17
3.2.1. Teritoriālā pārstāvniecība.....	17
3.2.2. Sabiedrības mērķgrupu pārstāvniecība	17
3.3. Teritorijas stiprās puses, vājās puses, iespējas un draudi.....	19
3.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	20
3.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums.....	21
4. STRATĒĢISKĀ DAĻA	22
4.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	22
4.2. Sasaniedzamie rezultāti.....	25
4.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai	25
5. RĪCĪBAS PLĀNS STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANAI	27
5.1. Eiropas lauksaimniecības fonda laiku attīstībai atbalstītās rīcības.....	27
5.2. Rīcības plāns.....	33
5.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums	35
6. STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA	37
6.1. Vietējās rīcības grupas informācijas kanāli	37
6.2. Papildināmības nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem.....	38
6.3. Projektu vērtēšanas kritēriji.....	39

6.3.1. Projektu vērtēšanas kritēriji aktivitātē „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”..	39
6.3.2. Projektu vērtēšanas kritēriji aktivitātē „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”	42
6.4. Vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra	43
6.4.1. Uzraudzības un novērtēšanas procedūra	44
6.4.2. Stratēģijas grozīšanas kārtība.....	45
6.5. Stratēģijas īstenošanas organizācija.....	45
7. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS	47
LITERATŪRA, AVOTI	48

SAĪSINĀJUMI UN TERMINU SKAIDROJUMI

SAĪSINĀJUMI

AP – attīstības programma	PVN – pievienotās vērtības nodoklis
CSP – Centrālā statistikas pārvalde	SAM – specifiskie atbalsta mērķi
ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības Fonds Lauku Attīstībai	SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
ES – Eiropas Savienība	SVID – spēki, vājumi, iespējas, draudi
IAS – ilgtspējīgas attīstības stratēģija	TAI – teritorijas attīstības indekss
LAD – Lauku atbalsta dienests	TAII – teritorijas attīstības izmaiņu indekss
LAP – Lauku attīstības programma	TP – teritorijas plānojums
MKN – Ministru kabineta noteikumi; ar numuru – konkrētie noteikumi ar šo numuru	UR – Uzņēmumu reģistrs (vispārināti – arī Komercreģistrs)
MVK – mazie un vidējie komersanti	VAS – vietējās attīstības stratēģija
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra	VID – Valsts ieņēmumu dienests
NVO – nevalstiskā organizācija	VRG – vietējā rīcības grupa
PVD – Pārtikas un veterinārais dienests	ZM – Zemkopības ministrija

Netiek skaidroti fizikālo mērvienību un debess pušu nosaukumu saīsinājumi, kā arī tradicionālie redakcionālie īsinājumi un specifiskie apzīmējumi, kas tiek veidoti no saīsinājuma, bet kam nav saīsinājuma raksturs.

TERMINU SKAIDROJUMI

Vērtības: teritorijas materiālās un nemateriālās „sastāvdaļas”, kas mūsu apziņā veido vēlamās dzīves vides un dzīves veida pamatu, un kuras ir nepieciešams aizsargāt, saglabāt un vairot.

Misija: organizācijas darbības galvenā jēga.

Vīzija: tēlaina, kodolīgos formulējumos izteikts nākotnes ilgtermiņa redzējums. Iespējamās arī citas vīzijas izteiksmes formas.

Stratēģiskie mērķi: vēlamais vai nepieciešamais darbības rezultāts, izteikts īsā formulējumā. Uz mērķi iespējams attiecināt skaitliski izmērāmus lielumus, kas ļauj objektīvi novērtēt virzīšanos uz mērķi.

Stratēģiskās prioritātes: noteikti rīcību veidi, kam dodama priekšroka, salīdzinot ar citām iespējamām rīcībām.

Rīcības virziens: konkrētu rīcību grupa virzībai uz stratēģisko mērķi un atbilstoša noteiktām prioritātēm.

Ilgspējība, **ilgtspējīga attīstība:** spēja attīstīties (šeit: uzlabot iedzīvotāju ekonomisko un garīgo labklājību), saglabājot un vairojot cilvēku apziņā pieņemtās vērtības vismaz vairāku paaudžu ilgumā, periodā, kamēr saglabājas mūsu vērtību sistēmas.

Vietējā rīcības grupa: noteiktas teritorijas organizāciju (pašvaldību, uzņēmēju, NVO) pārstāvju un iedzīvotāju aktīvs, kas atbild par šīs teritorijas attīstību, izmantojot šim nolūkam piešķirtos dažādu attīstības fondu līdzekļus un citus instrumentus. Šī aktīva organizatoriskais ietvars ir vietējās attīstības biedrības, šeit: biedrība „No Salacas līdz Rūjai”.

Rezultatīvie rādītāji: kvantitatīvi (skaitliski) vai kvalitatīvi (izpilde/neizpilde) rādītāji, kas atspoguļo plānošanas dokumenta īstenošanu kā virzību uz noteiktajiem mērķiem.

Atbalstāmā aktivitāte: plaši formulēta rīcības virzienu grupa, kas oficiāli definēta kā tiesīga saņemt atbalsta finansējumu no Eiropas Lauksaimniecības Fonda Lauku Attīstībai ELFLA.

Apakšaktivitāte: sīkāk detalizēta rīcību grupa **aktivitātes** ietvaros.

Sabiedriskā labuma projekts: projekts, kurā plānotajam mērķim nav komerciāla rakstura un tas nekvalificējas kā valsts atbalsts, kā arī par projekta rezultātu (piemēram, infrastruktūras, inventāra lietošanu u.tml.) netiek prasīta samaksa.

Teritorijas attīstības indekss – komplekss indekss, kas raksturo teritorijas attīstības līmeni attiecīgajā gadā attiecībā pret vidējo attīstības līmeni valstī.

Teritorijas attīstības izmaiņu indekss – komplekss indekss, kas raksturo attīstības līmeņa izmaiņas pret iepriekšējo gadu, parādot teritoriju atpaliekošu vai apsteidzošu attīstību no vidējā attīstības līmeņa iepriekšējā gadā.

1.STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS

Biedrības „No Salacas līdz Rūjai” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijai ir divi stratēģiskie mērķi (M), kas atbilst Lauku attīstības programmā norādītajām divām galvenajām atbalstāmajām aktivitātēm. Katram no šiem mērķiem atbilst vairāki apakšmērķi un uz tiem attiecināmie rīcības virzieni (RV).

M1. Stratēģiskais mērķis: stabila vietējā ekonomika

Attiecas rīcības:

1. “Mikro (sīko) un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts”
2. “Produktu un pakalpojumu attīstīšana”
3. “Uzņēmumu zīmolu un vietējā tirgus attīstīšana”

M2. Stratēģiskais mērķis: pievilcīga un pieejama teritorija

Attiecas rīcības:

4. “Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana”
5. “Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana”
6. “Jaunu aktivitāšu attīstīšana, veidojot tām nepieciešamo infrastruktūru, pārņemot un apvienojot pieredzi”

Stratēģijas īstenošana paredzēta saskaņā ar diviem kopējiem principiem:

1. Orientāciju uz labvēlīgas darba un sociālās vides radīšanu jauniešiem (Punkts 4.1., 22. lpp.) kā nākotnes galvenajam dzinējspēkam teritorijas demogrāfijas un ekonomikas izaugsmei,

2. Virzību uz starpgrupu sadarbību kā VRG teritorijas ietvaros, tā ārpus tās.

Orientējošs pieejamā finansējuma apjoms projektu realizācijai VRG teritorijā ir 1,366 milj. EUR. Tas būs pieejams laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam. To paredzēts sadalīt līdzīgās daļās (50:50) starp projektiem, kas orientēti uzņēmējdarbības attīstībai un projektiem, kuru mērķis ir teritorijas kapacitātes stiprināšanai. Viena projekta finansējuma limits, kur tas saistīts ar lielāka apjoma pamatlīdzekļu iegādi, ir noteikts 50 000 EUR apmērā, bet būvniecības projektiem – 75 000 EUR. Pārējiem projektiem ir noteikts limits 30 000 EUR apmērā.

2.SASKANOTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

AUGSTĀKA LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTU NOSTĀDNES

Augstāka līmeņa plānošanas dokumentu nostādnes tika izvērtētas atbilstoši LAP apakšpasākumā „Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” atbalstītajām aktivitātēm un MKN 590 piekto punktu:

1. aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”¹:

1.1. jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;

1.2. lauksaimniecības produktu pārstrāde, tai skaitā pašu saražotās produkcijas iepakošana un pirmapstrāde, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;

1.3. vides radīšana vai labiekārtošana, kurā tiek realizēta vietējā produkcija, un jaunu realizācijas veidu īstenošana;

1.4. darbinieku produktivitātes kāpināšana;

2. aktivitātē “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”:

2.1. vietējās teritorijas, ieskaitot dabas un kultūras objektu, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai;

2.2. sabiedrisko aktivitāšu (ieskaitot apmācību un interešu klubus, sociālās aprūpes vietas, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes) dažādošana.

Augstāka līmeņa plānošanas dokumentu plānošanas dokumentu izvērtējums ir pievienots Stratēģijas 1. pielikumā.

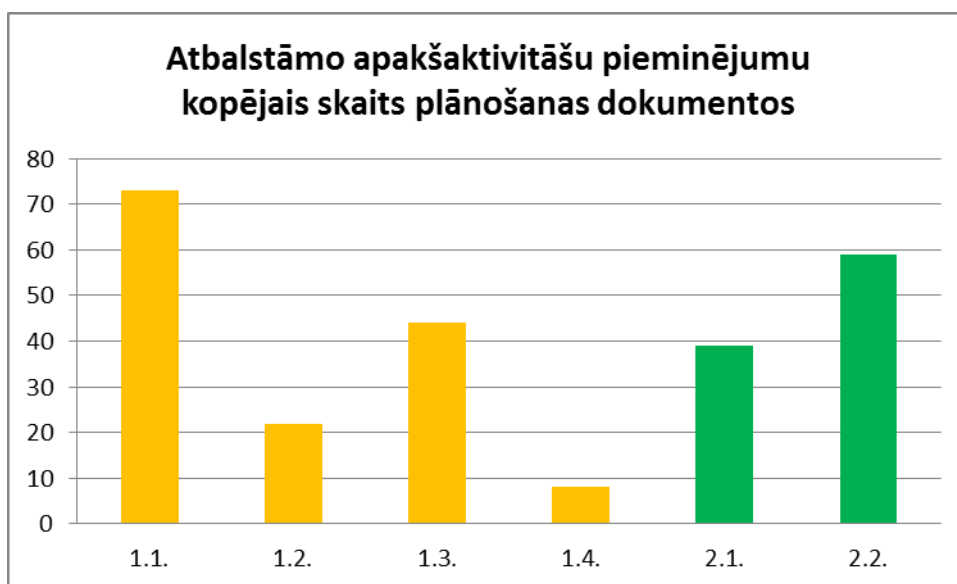
ĪSS KOPSAVILKUMS PAR NOVADU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Stratēģijas saskaņai ar vietējo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – ilgtspējīgas attīstības stratēģiju (IAS) un attīstības programmu (AP) ir principiāli svarīga nozīme; realizējamām darbībām ir jāiekļaujas novadā plānotajā stratēģijā, pretējā gadījumā atdeve no projektu realizācijas var nebūt sagaidāmajos apjomos. No otras puses, ir iespējams realizēt kādas lokāli svarīgas darbības, kas ir palikušas ārpus pašvaldības prioritāšu loka, tādējādi papildinot plānošanas dokumentus.

1.attēlā parādīta atbalstāmo aktivitāšu pieminējumu summa plānošanas dokumentos; redzams, ka dominē atbalsts vietējai uzņēmējdarbībai un vides/pakalpojumu infrastruktūru attīstība. Analizējot teritoriju plānošanas dokumentus (1.tabula), redzams, ka darba ņēmēju apmācības nav paredzētas Naukšēnu novada un Kārķu pagasta (Valkas novada) plānošanas dokumentos. Tādējādi faktiski visu paredzēto aktivitāšu un apakšaktivitāšu īstenošana VRG

¹ Šeit un turpmāk Stratēģijas tekstā lietota aktivitāšu numerācija, kas izmantota Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākuma „Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitātēm.

teritorijā ir pamatota arī ar plānošanas dokumentu nostādnēm, bet pieminējumu skaits ir viens no kritērijiem, plānojot finansējuma sadali starp apakšaktivitātēm.

1.att. Atbalstāmo apakšaktivitāšu tematisku pieminējumu skaits novadu attīstības plānošanas dokumentos (izpētes dati)

I.TABULA

Atbalstāmo apakšaktivitāšu iekļaušana pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos (izpētes dati)

Teritorija	Dokuments	Iekļautas atbalstāmās apakšaktivitātes					
		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.
Burtnieku novads	IAS	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	AP	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kocēnu novads	IAS	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	AP	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Mazsalacas novads	IAS	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	AP	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Naukšēnu novads	IAS	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	AP	✓		✓		✓	✓
Rūjienas novads	IAS	✓	✓	✓		✓	✓
	AP	✓		✓		✓	✓
Kārķu pagasts (Valkas nov.)	IAS	✓	✓	✓		✓	✓
	AP	✓	✓	✓		✓	✓

Detalizēta novadu attīstības plānošanas dokumentu analīze ir pievienota Stratēģijas 1. pielikumā.

3. SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

3.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJA

3.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks raksturojums

VRG darbības teritorija atrodas Latvijas ziemeļu daļā, Vidzemes plānošanas reģionā (Pielikums II 1.attēls). Tā aptver 16 pagastus un 2 mazpilsētas Ziemeļvidzemē, bijušā Valmieras rajona teritorijā un vienu pagastu no bijušā Valkas rajona (Pielikums II 2.attēls). Pavisam kopā tā aizņem 2022,5 kvadrātkilometru lielu platību ar 23033 iedzīvotājiem 2015. gada jūlija sākumā. Teritorijā ir ap 40 dažāda lieluma apdzīvoto vietu. Teritorijas novadu, pagastu un pilsētu galvenie salīdzinošie raksturlielumi parādīti Pielikuma II 1.tabulā.

Ģeogrāfiski lielākā daļa VRG teritorijas atrodas Salacas baseinā, ko veido pati Salaca un Burtnieku ezers ar tajā ietekošajām upēm, pirmkārt, Rūju. Šis ģeogrāfiskās realitātes atspoguļojas arī VRG biedrības nosaukumā – „No Salacas līdz Rūjai”. Dienvidos teritorija nelielā garumā robežojas ar Gauju, ziemeļos ir valsts ārējā robeža ar Igaunijas Republiku.

Teritoriju lielākoties veido viļņots līdzenums, meži, purvi un ūdeņi. Saimnieciski apgūto teritorijas daļu lielākoties aizņem lauksaimniecības zemes, kas izceļas ar ļoti lielu apstrādāto teritoriju daļu, kas, piemēram, Naukšēnu novadā ir vairāk nekā 95% un pieder pie labākajiem rādītājiem Latvijā.

Burtnieku ezers ir bagāts zivīm, un to ieskauj auglīgas polderu teritorijas. Salaca, savukārt ir Eiropas nozīmes lašupe. Nozīmīgu dabas vērtību tīklu veido Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un daļa Gaujas Nacionālā parka (Pielikums II 3.attēlā).

VRG teritorijā ir labas kvalitātes satiksmes ceļu tīkls, kas labi sasaista teritorijas nozīmīgākās apdzīvotās vietas un tās savukārt ar reģionālas nozīmes centru – Valmieru (Pielikums II 4.attēls). Ceļu tīkla pamatā ir reģionālas nozīmes valsts autoceļi P17 Valmiera-Rūjiena-Igaunijas robeža, P16 Valmiera-Mazsalaca un nesen rekonstruētais ceļš P21 Mazsalaca-Rūjiena. Tieši VRG kontekstā ir nozīmīgs arī nesen rekonstruētais posms autoceļam P22 Rūjiena-Naukšēni-Kārķi (tālāk virziens uz Valku). Neapmierinošs ir teritorijas ziemeļdaļas savienojums virzienā uz Staiceli un Salacgrīvu, kas apgrūtina piekļuvi jūrai, tai skaitā Salacgrīvas ostai, kas var būt stratēģiski nozīmīgi ilgtermiņa attīstībā.

Dienvidu daļā teritoriju šķērso Valsts galvenais autoceļš A3 Murjāni-Valmiera-Valka, taču tā nozīme VRG teritorijas funkcionēšanā ir ierobežota.

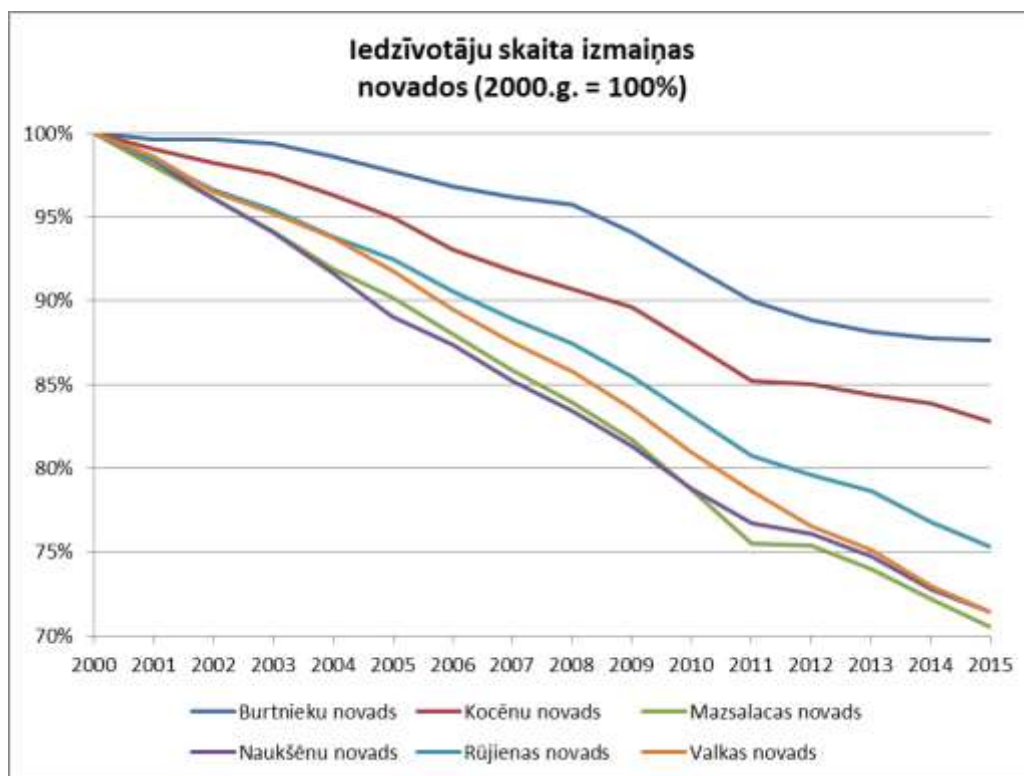
3.1.2. Teritorijas sociālekonomisks apskats

Apdzīvojum, demogrāfija un nodarbinātība

VRG teritorijas apdzīvotības struktūra parādīta Pielikuma II 5.attēlā. Redzams, ka apdzīvotība koncentrējas ap novadu un bijušo pagastu centriem, Valmieras tuvumā un gar autoceļu P16, P17 un P22 trasēm.

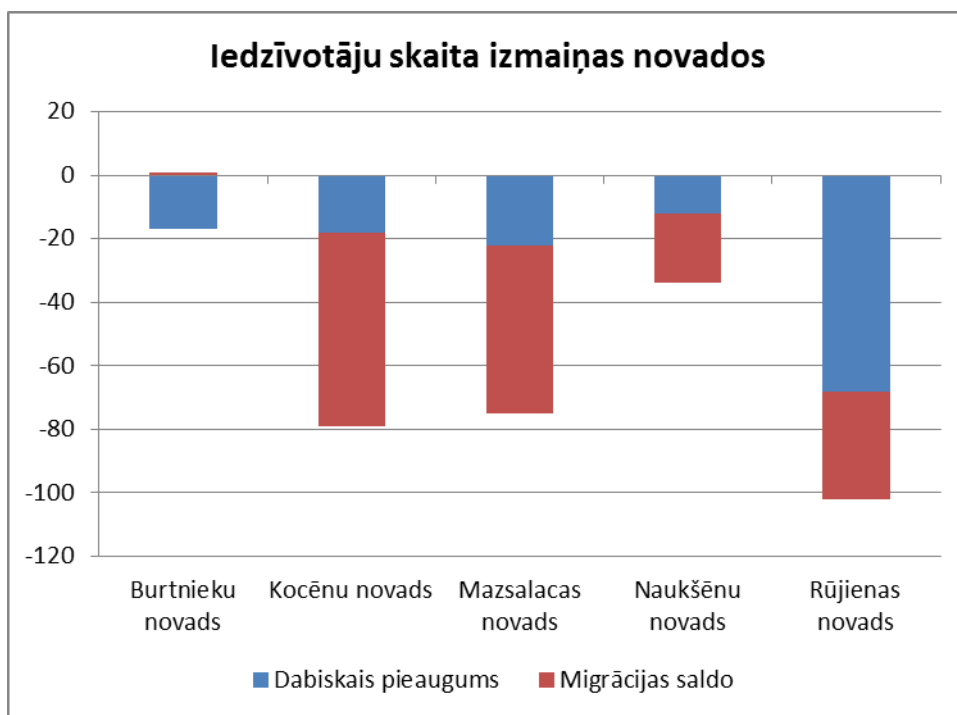
Novada un pagasta nozīmes apdzīvotie centri pārsvarā sakrīt ar blīvākas apdzīvotības teritorijām, taču ne visur, tas nozīmē ierobežotu pieeju virknei pakalpojumu šo teritoriju iedzīvotājiem.

Pēdējos 15 gados ir notikusi pastāvīga un strauja iedzīvotāju skaita samazināšanās (2.attēls). Mazsalacas, Naukšēnu un Valkas novadi ir zaudējuši gandrīz 30% iedzīvotāju, turklāt tendence ir gandrīz lineāra. Visos novados ir redzams krīzes procesu iespaids 2010. un 2011. gadā, taču kopainu tas nav būtiski ietekmējis.

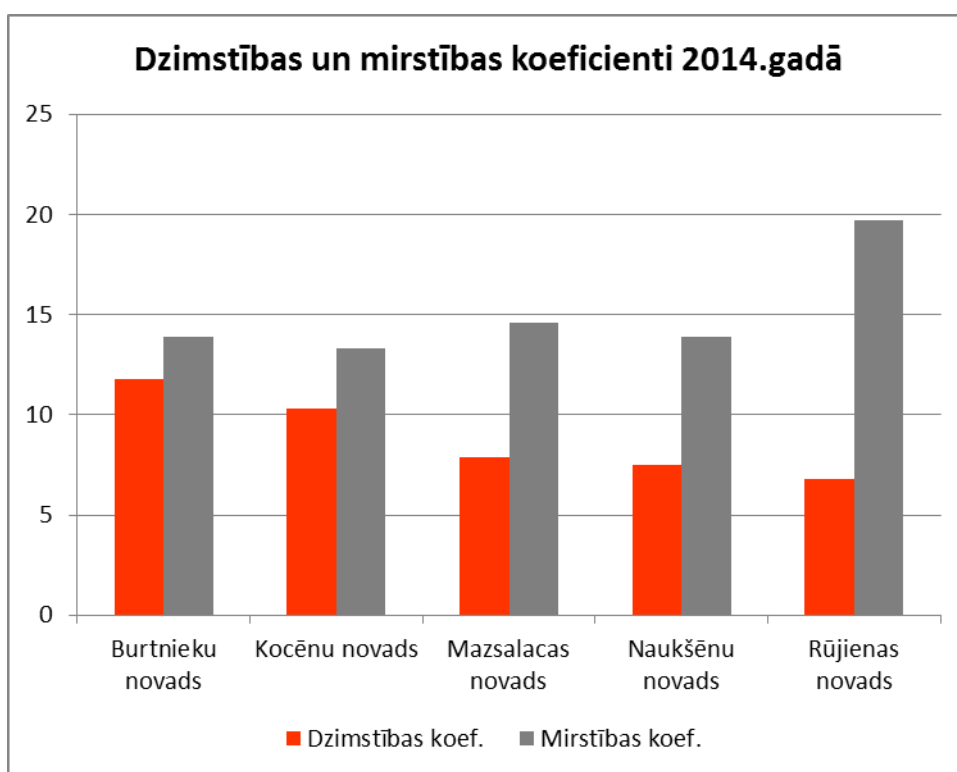

2.att. Iedzīvotāju skaita relatīvās izmaiņas VRG teritorijas novados (2000. gadā = 100%; [13])

2014. gadā skaitliski visvairāk iedzīvotājus zaudējuši Rūjienas, Kocēnu un Mazsalacas novadi (3.attēls), taču ja Rūjienas novadā to ir noteikusi mirstība (t.i., negatīvs dabiskais pieaugums), tad Kocēnu un Mazsalacas novados galvenā komponente ir emigrācija. Rūjienas novadā to var skaidrot ar iedzīvotāju vecuma struktūru – paaugstinātu vecu ļaužu īpatsvaru (4. att.), kamēr Kocēnu un Mazsalacas novados noteicošs varētu būt darba tirgus stāvoklis. Iedzīvotāju mirstības koeficients (mirušie uz 1000 iedzīvotājiem) 2014. gadā Rūjienas novadā ir bijis ievērojami lielāks, nekā pārējos novados – turklāt pie vismazākā dzimstības koeficienta, kas nozīmē strauju novecošanos un darbaspēka rezerves trūkumu. Burtnieku novadā šī proporcija ir nedaudz par labu dzimstības salīdzinošam pieaugumam pēdējos gados (ko norāda arī dzimstības koeficients), bet Naukšēnu novadā situācija ir sliktāka, nekā VRG teritorijā vidēji.

3.att. Iedzīvotāju skaita izmaiņu veidu sadalījums novados 2014. gadā [14].

4.att. Dzimstība un mirstība uz 10 tūkstošiem iedzīvotāju novados 2014. gadā [17, 18]

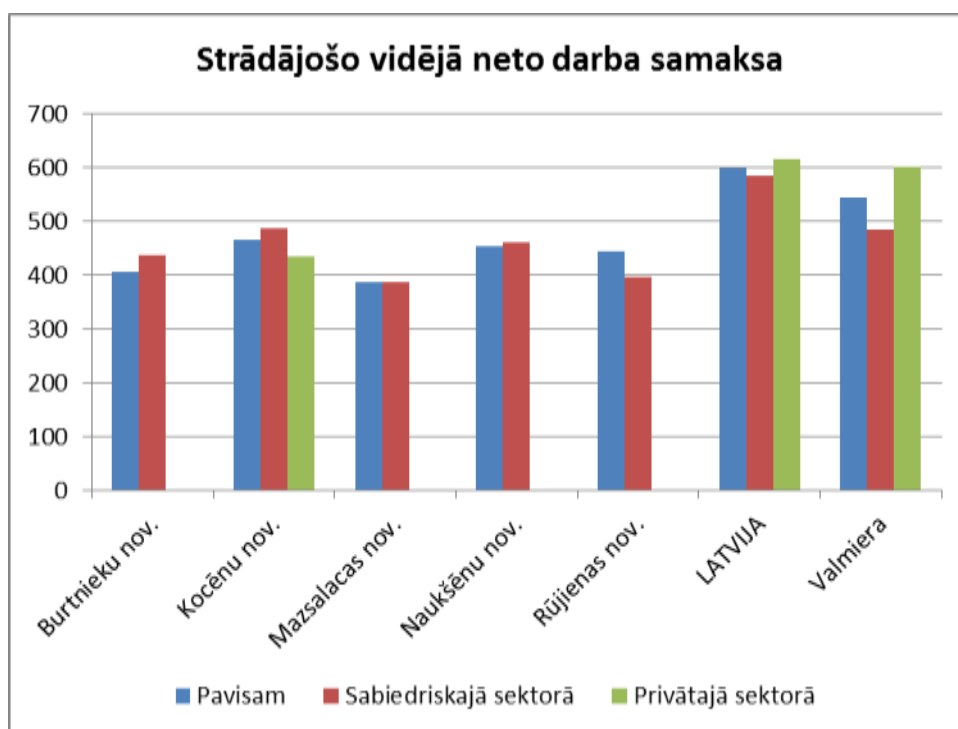
Analizējot nodarbinātības rādītājus jāatzīmē, ka procentuāli pret iedzīvotāju skaitu bezdarbs koncentrējas apdzīvoto vietu „perifērijās”, t.i., faktiski lauku apvidos (Pielikuma II 6.att.). Augstākās izglītības „nesēju” sadalījums ir izteikti pretējs bezdarbnieku sadalījumam (Pielikuma II 7.att.) un norāda uz bezdarba saistību ar izglītības līmeni arī telpiskā griezumā.

Bezdarba līmenis VRG teritorijā ir zems (Pielikuma II 8.att. A), tas nepārsniedz 6,2% (Burtnieku novadā), kas ir zemāks nekā Vidzemes reģionā un arī valstī vidēji.

Divas problemātiskās bezdarbnieku grupas – bez darba esošie jaunieši (Pielikuma II 8.att. B) un ilgstoši bez darba esošie (Pielikuma II 8.att. D) nav likumsakarīgi koncentrēti kādās noteiktās teritorijās, taču ir novērojama ilgstoši bez darba esošo zināma korelācija ar kopējo bezdarba līmeni (Pielikuma II 8.att. C). Kopumā zemāks bezdarba līmenis ir raksturīgs Valmieras tuvumam un Mazsalacas novadā; attiecībā uz Mazsalacas novadu ir skaidrojums, ka daudzi iedzīvotāji darbaspējas vecumā ir emigrējuši.

Bezdarba līmeņa dinamika (Pielikuma II 9.att.) ir stabili krītoša kā teritorijās ar augstāku, tā teritorijās ar zemāku bezdarbu, pēdējos gados spilgtāk izpaužoties sezonālitatei. Tendencei turpinoties, nākamajos gados bezdarba līmeņa samazinājums apstāsies bijušajos Valmieras rajona novados, bet Kārķu pagastā tas varētu turpināt kristies.

Strādājošo vidējā darba samaksa ir par 20-25% zemāka, nekā vidēji valstī un arī zemāka, nekā Valmierā (5.att.). Statistika šajā jomā ir nepilnīga, jo faktiski neaptver lielāko daļu darba devēju privātsektorā; uzskaitīti tikai uzņēmumi, kuros ir 50 un vairāk darba vietu. Faktiskais darba samaksas līmenis privātsektorā (un arī kopumā) varētu būt vēl zemāks.

5.att. Strādājošo vidējā darba samaksa novados 2014. gadā [25]

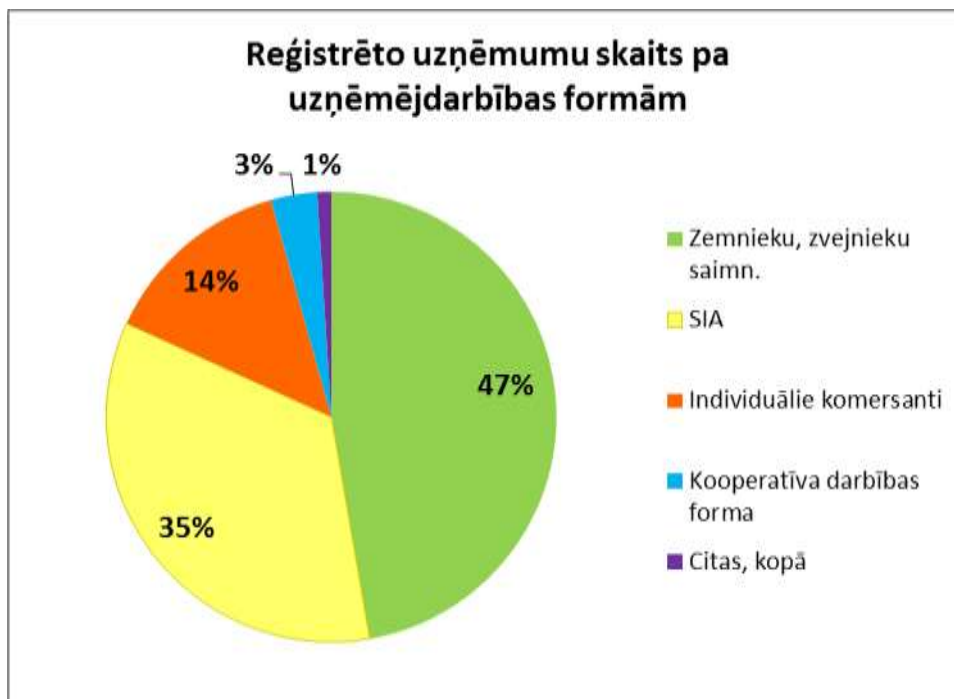
Uzņēmējdarbība vietējās rīcības grupas darbības teritorijā

Pieejamā informācija neļauj precīzi novērtēt uzņēmējdarbību tieši VRG teritorijā. Gan CSP, gan Uzņēmumu reģistra publicētā informācija ir tikai novadu griezumā, bet uzņēmumu sarakstu analīze pa adresēm Stratēģijas izstrādes ietvaros nebija realizējama.

VRG novadu teritorijā ir reģistrēti gandrīz 3500 saimnieciskās darbības veicēji, kuri pieder kādai no uzņēmējdarbības formām. Šī statistika neaptver tos saimnieciskās darbības veicējus, kas ir reģistrējušies tikai VID. VRG teritorijā visplašāk pārstāvētā saimnieciskās

darbības forma ir zemnieku un zvejnieku saimniecības (zvejnieku saimniecības tikai četras un tās atrodas Burtnieku novadā), sabiedrības ar ierobežotu atbildību un individuālie komersanti (6.attēls, 2.tabula). Citas darbības formas pārstāv ļoti nedaudzi uzņēmumi.

Saimniecisko aktivitāšu izpausmes visumā ir proporcionālas VRG teritoriju veidojošo pašvaldību iedzīvotāju skaitam.

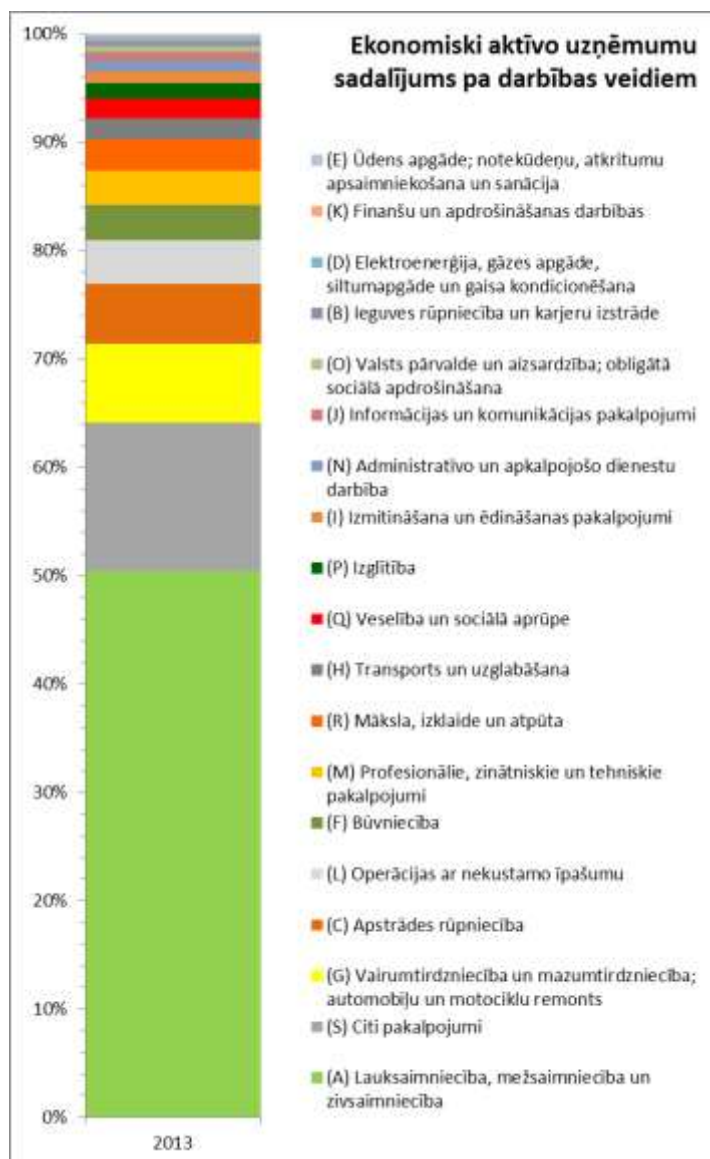
6.att. Novadu teritorijā reģistrēto uzņēmumu skaits pa galvenajām uzņēmējdarbības formām [26]

2.TABULA

Ekonomiski aktīvās statistikas vienības novados pa uzņēmējdarbības formu grupām 2012. gadā [26]

Saimnieciskās darbības forma	Burtnieku nov.	Kocēnu nov.	Mazsalacas nov.	Naukšēnu nov.	Rūjienas nov.	Kopā
Pašnodarbinātās personas	261	209	133	80	156	839
Zemnieku, zvejnieku saimn.	190	148	70	66	92	566
Komerscsabiedrības	149	131	53	31	66	430
Individuālie komersanti	22	16	13	2	15	68
Budžeta iestādes	2	2	2	3	3	12
KOPĀ	624	506	271	182	332	1915

Ekonomisko aktivitāšu vidū, kā tas izriet no diagrammas 7.attēlā, galvenais darbības veids ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība. Dažādi pakalpojumi, tirdzniecība, remonts ieņem nākamās vietas, bet ar apstrādes rūpniecību nodarbojas vien aptuveni 5% visu saimnieciskās darbības veicēju.

7.att. Uzņēmumu sadalījums pa galvenajiem darbības veidiem 2013. gadā pēc NACE [27]

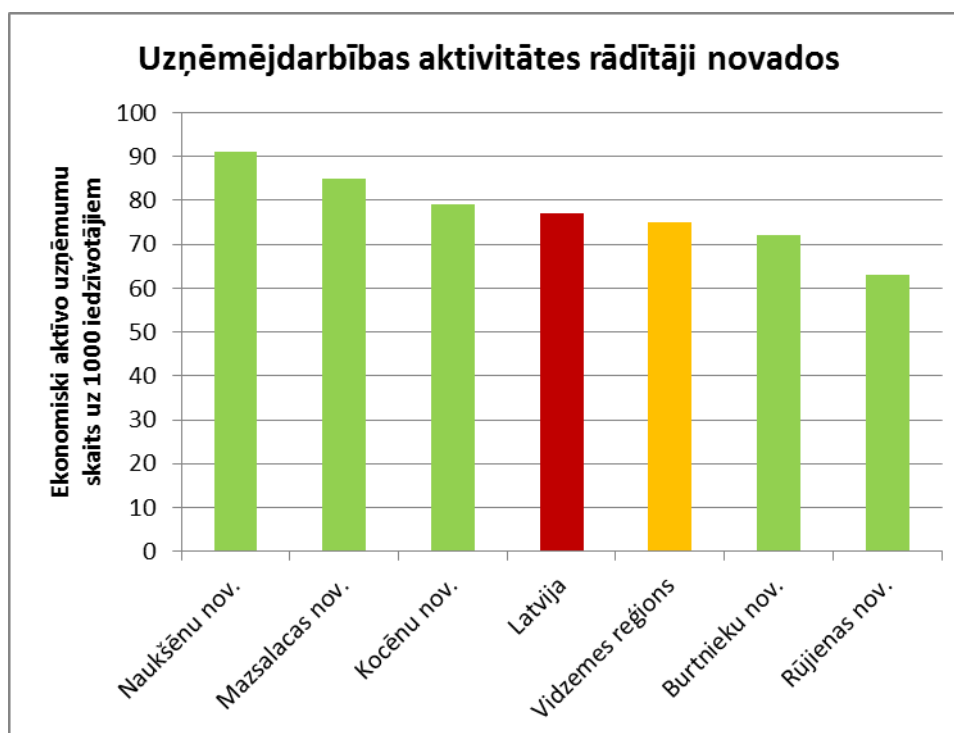
Pēc lieluma teritorijā viennozīmīgi dominē mikrouzņēmumi (3.tabula); pat mazo uzņēmumu skaits ir niecīgs; tas norāda uz šo komersantu vāju ārējo konkurētspēju un pazeminātu izturību pret tirgus satricinājumiem.

Tūrisms – statistikā atspoguļojas samērā ierobežoti un nepilnīgi. Statistika neaptver daļu mazo pakalpojumu sniedzēju, kā arī tiek publicēti ierobežoti, statistiskās konfidencialitātes dēļ (4.tabula). Tūrisma intensitāte teritorijā ir niecīga, un piensums ekonomikai nenozīmīgs.

Raugoties telpiskā griezumā, ekonomiski aktīvi ir Naukšēnu, Mazsalacas un Kocēnu novadi, kuros uzņēmējdarbības aktivitāte ir lielāka nekā Vidzemes reģionā un arī Latvijā vidēji (8.att.). Burtnieku novadā gan uzņēmumu skaits ir mazāks, taču ir visvairāk mazo uzņēmumu, salīdzinot ar citiem novadiem.

Uzņēmumu iedalījums novados pa lieluma kategorijām 2013. gadā [27]

	Burtnieku nov.	Kocēnu nov.	Mazsalacas nov.	Naukšēnu nov.	Rūjienas nov.	Kopā
Mikrouzņēmumi	519	437	256	156	302	1670
Mazie uzņēmumi	23	19	10	6	14	72
Vidējie uzņēmumi	2	3	0	1	1	7
Lielie uzņēmumi	0	1	0	0	0	1
Pārējie uzņēmumi	59	41	17	14	33	164
KOPĀ	603	501	283	177	350	1914

8.att. Uzņēmējdarbības aktivitātes rādītāji novados [28]

Asociācijas „Lauku ceļotājs” dati liecina, ka lielākā tūrisma objektu koncentrācija ir Burtnieku novadā (Pielikuma II 10.attēls), kas liek domāt, ka pārējā VRG teritorijā (izņemot Kocēnu novadu) tūrisma intensitāte ir vēl mazāka un uztur tikai nedaudzus sīkus komersantus.

Cits ekonomisko aktivitāšu raksturotājs ir būvniecības procesi. Galvenie būvobjekti (Pielikuma II 2.tabula) ir individuālās dzīvojamās mājas; arī saimnieciskās infrastruktūras objekti ir būvēti samērā daudz, it īpaši, Burtnieku un Kocēnu novados. Sociālās infrastruktūras objektu būvniecība var liecināt gan par pietiekamām pašvaldības kapacitātēm tos attīstīt, gan par esošās infrastruktūras pietiekamību.

3.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums

Biedrības „No Salacas līdz Rūjai” dibināšanas laikā (2006.g.), tās teritorija aptvēra Mazsalacas, Naukšēnu un Rūjienas novadus, bet vēlāk (2008.g.), VRG pievienojās Valkas novada Kārķu pagasts, kā arī Burtnieku un Kocēnu novada atsevišķi pagasti. Šobrīd VRG teritorijā iekļaujas 6 iepriekš nosaukto novadu 18 pagasti un divas pilsētas- Rūjiena un Mazsalaca. Tas nodrošina atbilstību nosacījumam, ka plānošanas periodā no 2014.-2020. gadam VRG teritorijā jābūt vismaz 10 tūkstošiem iedzīvotāju.

Vēlāk iekļāvušies novadi/pagasti VRG teritorijas mērķniecību un loģiku saskata:

- ērtā, labi sasaistošā satiksmes ceļu tīklā (virzieni Valmiera-Rūjiena-Igaunijas robeža un „ziemeļu stīga”),
- kopējos dabas ģeogrāfiskos apstākļos (Salacas baseins, ar to saistītais Burtnieku ezers, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts),
- vēsturiskā sadarbībā starp teritorijām Valmieras rajonā (izņemot Kārķu pagastu).

3.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA

3.2.1. Teritoriālā pārstāvniecība

Teritoriālā pārstāvniecība samērā vienmērīgi ir sadalīta pa VRG teritoriju (īpaši, ja ņem vērā teritoriju apdzīvotību), neņemot vērā pat pašvaldību/pagastu pārstāvību kā biedrībā kopumā, tā tās pārvaldē. Vienīgi Mazsalacas pagastā nav neviena VRG biedra, kas ir izskaidrojams, ņemot vērā tā apdzīvotību un saistību ar Mazsalacas pilsētu (9. attēls)

3.2.2. Sabiedrības mērķgrupu pārstāvniecība

Patlaban partnerības 59 biedri pārstāv visas no vietējās attīstības viedokļa galvenās mērķgrupas; to proporcionālais sadalījums redzams 10. attēlā.

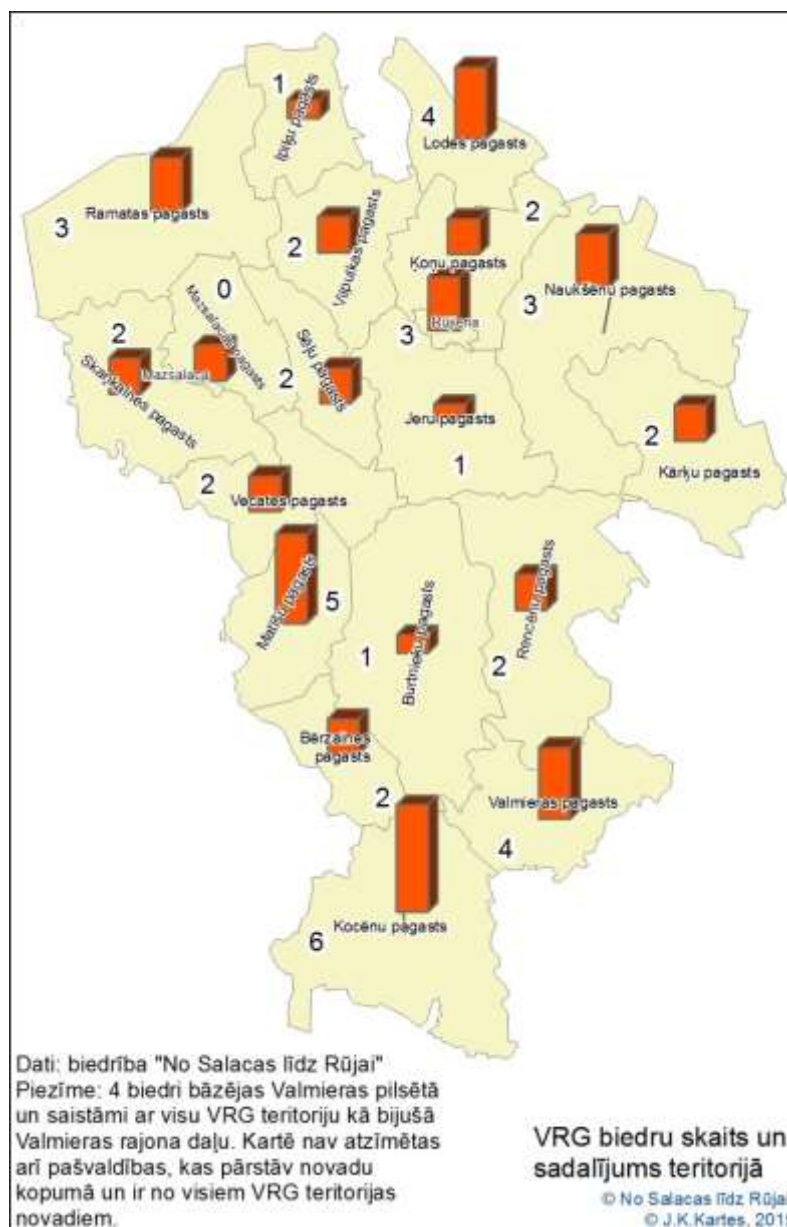
Aktīva ir sabiedriskā sektora (NVO) darbība un pārstāvība. Biedrības augstākā lēmējinstītūcija ir biedru pilnsapulce; tāpat svarīgāko jautājumu izlemšanā ir nodrošināta visu šo mērķgrupu klātbūtne.

Biedrības konsultatīvā lēmējinstītūcija ir padome. Lai tiktu nodrošināts partnerības princips, biedrības padomi veido 10 personas, kas pārstāv:

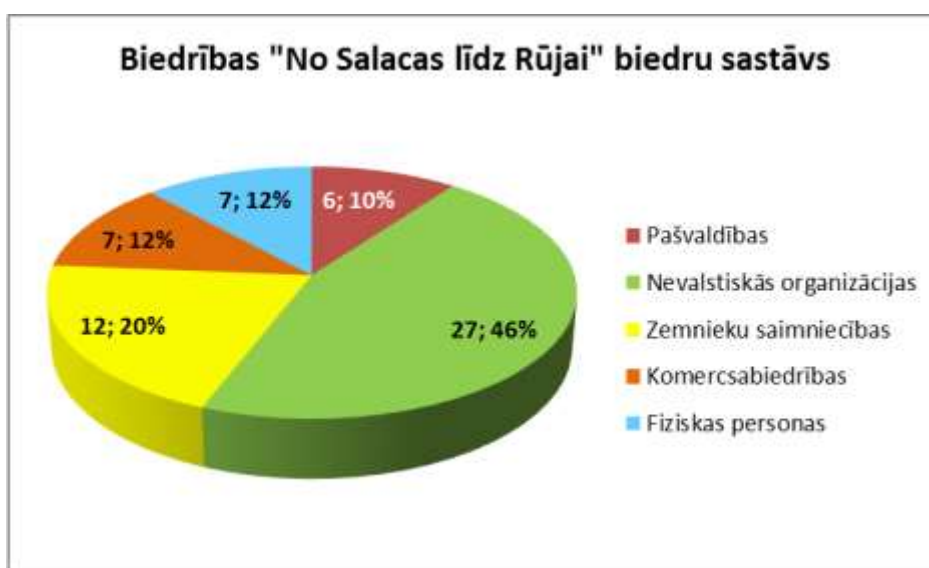
- pašvaldību intereses (3)
- uzņēmēju intereses (3)
- NVO – jauniešu, sieviešu u.c. intereses (5)

Projektu vērtēšanas komisijas 11 locekļu starpā interešu pārstāvība sadalās šādi:

- pašvaldības; galvenokārt projektu un attīstības jautājumu speciālisti (4)
- uzņēmēji, zemnieki (3)
- NVO (4)

9.att. Teritoriālā pārstāvība biedrībā „No Salacas līdz Rūjai” [32]

10.att. Sabiedrības mērķgrupu pārstāvība biedrībā „No Salacas līdz Rūjai” [32]

3.3. TERITORIJAS STIPRĀS PUSES, VĀJĀS PUSES, IESPĒJAS UN DRAUDI

Stiprās puses	Vājās puse
<ul style="list-style-type: none"> • Daudzveidīgs kultūras, dabas un vēstures mantojums. • Dominējoša tradicionālā kultūrainava un maz pārveidota daba lielā teritorijas daļā. • Augstvērtīga lauku un mazpilsētu dzīvesvide. • Stabils esošās uzņēmējdarbības, pieaugošs pašnodarbināto un jauno komercsabiedrību skaits. • Uzņēmējdarbības profilējuma atbilstība teritorijas tradicionālajiem resursiem. • Relatīvi zems kopējā bezdarba līmenis. • Labi attīstīts ceļu tīkls. • Vienmērīga attīstība gandrīz visā VRG teritorijā; nav īpaši asu problēmu teritoriju. • Aktīvas vietējās iniciatīvas grupas un NVO, aktīvi lauku sieviešu neformālie klubiņi. • Spēcīga pašvaldību NVO līdzšinējā pieredze projektu ieviešanā. • Iedzīvotāju lokālpatriotisms. • Pakāpeniska emigrācijas mazināšanās, izbraukušo iedzīvotāju atgriešanās. • Iedzīvotāju izglītības līmenis kā attīstības potenciāls. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teritorijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties. Daļā teritorijas ir pastiprināti iedzīvotāju novecošanās procesi un nepietiekama darbaspēka stratēģiskā rezerve. • Ilgstoša un jauniešu bezdarba koncentrēšanās lauku apvidos, kur pieeja darba tirgum ir ierobežota. • Uzņēmējdarbības vienvērtīgais raksturs (lauksaimniecība, kokapstrāde). • Lielas uzņēmumu daļas vāja inovāciju kapacitāte. • Tūrisma tirgus vāja attīstība, vāji izmantots ainavas, upju un ezeru potenciāls. • Relatīvi zems darba samaksas līmenis. • Kvalitatīvu ceļu tīkla konfigurācijas neatbilstība atsevišķiem nozīmīgiem kustības virzieniem. • Sociālo un komercpakalpojumu ierobežota pieejamība daļā teritorijas, vienvērtīga interešu un neformālā izglītība. • Mazinās sociālās infrastruktūras noslogojums, kas ierobežo aktīvā un radošā brīvā laika pavadīšanas iespējas. • Mūsdienu prasībām neatbilstošs kultūras iestāžu materiāli tehniskais nodrošinājums. • Ierobežots minerālo resursu klāsts.

	Iespējas	Draudi
1.	Ārējo fondu finansējumu avotu piesaistes iespējas projektu realizācijai.	<ul style="list-style-type: none"> • Plānotā administratīvi teritoriālā reforma, kas šobrīd neparedzami mainīs vietējās pārvaldes struktūru un pārstāvniecību VRG, kā arī mazinās teritoriālās statistikas izmantošanas iespējas attīstības uzraudzībā un novērtēšanā.
2.	Starpnovadu sadarbība Salacas baseina teritorijas apsaimniekošanā un attīstīšanā.	<ul style="list-style-type: none"> • Sliktas valsts pārvaldības, attieksmes nevienlīdzības un augstākās pārvaldības morālās bezatbildības veicināts izdegšanas sindroms novada ekonomiski un sociāli aktīvo cilvēku vidū.
3.	Ekonomisko nosacījumu stimulēta bioloģiskās lauksaimniecības un lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība.	<ul style="list-style-type: none"> • Nepārdomātas un haotiskas valsts nodokļu politika un nodokļu terors pret mazajiem uzņēmējiem, kas var pilnībā apturēt uzņēmējdarbības izaugsmi un stimulēt saimnieciskās darbības reģistrāciju ārpus Latvijas, it īpaši, Igaunijā.
4.	Pašvaldību atbalsts līdzfinansējuma piešķiršanā sabiedriski nozīmīgu projektu aktivitātēm.	<ul style="list-style-type: none"> • Budžeta līdzekļu pārdalīšana oficiāli deklarēto attīstības centru virzienā, tādējādi mazinot iespējas attīstīt vietējo sociālo un tehnisko infrastruktūru.
5.	Pieaugoša iespēja izmantot IKT uzņēmējdarbības attīstībai, tai skaitā attālinātam darbam, piesaistot teritorijai izglītotus un materiāli nodrošinātus jaunienācējus.	<ul style="list-style-type: none"> • Citu teritoriju labākas pievilcības stimulēto emigrācijas procesu turpināšanās, tai skaitā jauniešu izbraukšana vietējo vidusskolu likvidācijas dēļ.
6.	Mainīt demogrāfiskos un ekonomiskos procesus teritorijā, uzlabojot teritorijas pievilcību, pakalpojumu kvalitāti un spektru, padarot teritoriju pievilcīgu, pilsētu iedzīvotājiem.	<ul style="list-style-type: none"> • Starptautiskās situācijas saasināšanās un vispārēju ekonomisko krīžu radīta uzņēmējdarbības apstākļu pasliktināšanās (iedzīvotāju pirktspējas mazināšanās, ārējo tirgu zaudēšana).
7.	Attīstīt iekšējā tirgus tīklu un teritorijas zīmolu ārējiem tirgiem.	
8.	Pārrobežu sadarbība (galvenokārt, ar Igauniju) pieredzes, apmaiņai un ievērojamas sociālās kapacitātes kopprojektu realizēšanai.	
9.	Uzņēmējdarbības aktivizēšanās, ja netiks ar nodokļiem aplikta reinvestētā peļņa.	

3.4. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE

Teritorijas telpiskā struktūra, apdzīvotība, sociālās un ekonomiskās attīstības rādītāji un to atspoguļojums SVID analīzē, kā arī analizētie dažāda līmeņa plānošanas dokumenti norāda uz sekojošām attīstības vajadzībām vidēja termiņa plānošanas laika posmā.

Ekonomiskā attīstība

Uzņēmējdarbības virzienu un formu dažādošana, pastāvošo nozaru stiprināšana, produkcijas pievienotās vērtības paaugstināšana. Sevišķa vērība piešķirama lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pārstrādei, tās padziļināšanai arī ieguves uzņēmumos (tai skaitā zemnieku saimniecībās), kā arī jaunu uzņēmumu veidošana. Attālinātā darba un Jauniešu uzņēmējdarbības veicināšana, personāla apmācība, ieskaitot pārkvalificēšanu.

Sociālā attīstība

Sociālās infrastruktūras attīstība apdzīvojuma centros, papildinoša pašvaldību funkcijām un saskaņota ar iedzīvotāju vajadzībām. Vietējo kopienu pārvaldības struktūru veidošana un stiprināšana. Labvēlīgas vides radīšana jaunajām ģimenēm, fiziski un garīgi aktīva dzīvesveida veicināšana.

Dabas un kultūrvides saglabāšana un uzturēšana

Dabas un kultūras mantojuma aizsargāšana, saglabāšana un attīstīšana, izmantojot to izzīņai, atpūtas, dabas un kultūras tūrisma vajadzībām. Objektu labiekārtošana, padarot tos pievilcīgus un pieejamus, vienlaikus uzturot apmeklētāju plūsmu radītās slodzes uz tiem.

Sadarbības pārvaldības attīstība

Privātās-publikās partnerības attīstīšana, sadarbības formu dažādošana uzņēmumu, NVO un pašvaldību praksē. Vietējo kopienu neformālās pārvaldības struktūru veidošana, stiprināšana un savstarpēja integrēšana.

3.5. STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS

Starpteritoriālā griezumā VRG teritorijas aktivitātēm ir identificējami sekojoši prioritāri sadarbības virzieni:

- ar Valmieras pilsētu kā tuvāko nozīmīgo tirgu un pakalpojumu koncentrācijas vietu,
- ar citām Salacas baseina pašvaldībām (Alojas novads, Salacgrīvas novads) Salacas baseina apsaimniekošanas jautājumos, kompleksi risinot virszemes ūdeņu tīrības problēmas un tūrisma integrētu attīstību šai teritorijā, kā arī kopīgi veidojot videi un veselībai draudzīgas pārtikas aprites sistēmu,
- ar Igauniju, it īpaši, ar Igaunijas dienvidu pierobežas teritorijām pieredzes apmaiņai un kopīgu uzņēmējdarbības attīstības un teritorijas pievilcības un pieejamības uzlabošanas projektu attīstīšanai,
- ar pašvaldību ārvalstu sadarbības partneriem pieredzes apmaiņai.

4. STRATĒGISKĀ DAĻA

4.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI

Ilgtermiņa vīzija ir teritorijas attīstības redzējums tuvākajiem gadu desmitiem. Biedrības „No Salacas līdz Rūjai” aptvertās teritorijas vīzija laikposmam līdz 2030. gadam ir sekojoša:

**Visu vecumu ļaudīm laukos un mazpilsētās ir ko darīt.
Visiem ir pieejama cienīga izglītība, darbs, kultūra un atpūta.
Bites no Salacas līdz Rūjai.**

Vīzija atspoguļo vērtību pieaugumu – tas ir **fiziskā un cilvēkkapitāla** pieaugums. Mēs esam formulējuši savas teritorijas vērtības/kapitālus :

- dabas kapitāls – dabas veidotā un cilvēka koptā ainava, zemes, ūdeņu un minerālie resursi, bioloģiskā daudzveidība;
- cilvēkkapitāls – aktīvi, prasmīgi cilvēki, kam ir ciešas saites ar vietu, kur tie dzīvo;
- sociālais kapitāls – cilvēku saskarsmes spēja, prasme sadarboties, atbalstīt vājākos sabiedrības locekļus un virzīties uz noteiktajiem mērķiem;
- fiziskais kapitāls – cilvēku radītās vērtības, funkcionējoša uzņēmējdarbība un sociālā infrastruktūra.

Vīzija – cilvēkiem iespēja **darīt** un realizēt savas ieceres attiecināmas uz **sociālo un cilvēkkapitālu**, savukārt caur **dabas kapitāla** prizmu ir jāvērtē vīzijas trešajā teikumā izteiktais. Bites nozīmē tīru, veselīgu dabas vidi, tās spēku un dāsnumu. Bites simbolizē arī darbīgus un prātīgi saimniekojošus cilvēkus.

STRATĒGISKIE MĒRĶI .

Biedrības „No Salacas līdz Rūjai” darbības teritorijas ilgtermiņa stratēģiskais virsmērķis ir **teritorijas stabilitāte un attīstība**. Tas nozīmē, ka teritorijai pietiek savu resursu ilgtermiņā uzturēt uzņemto attīstības kursu. Ir nodrošināta infrastruktūra, pakalpojumi un vides saglabāšana. Virsmērķis attiecas uz tuvāko 15 – 20 gadu periodu ir saskaņots ar novadu IAS mērķiem.

Stratēģijai ir ilgtspējības pamatojums, kas pievienots 2. pielikumā.

Aktivitatē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” tiek noteikts sekojošs **stratēģiskais mērķis (M) un rīcības (R) tā īstenošanai:**

M1. Stabila vietējā ekonomika

Veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvās. Attīstīt daudzveidību uzņēmējdarbībā. Sekmēt pieaugumu produktu un pakalpojumu pievienotajai vērtībai, kā arī atbalstīt vietējo produktu un pakalpojumu apriti.

R. Mikro un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts: īpaši novērtējot radošumu un inovācijas jaunu pakalpojumu un produktu attīstībā. Uzņēmumu zīmolu un vietējā tirgus attīstīšana.

R. Produktu un pakalpojumu attīstīšana: daudzveidība uzņēmējdarbībā- paralēli tradicionālo nozaru attīstībai (Stratēģijā norādītas ir mežsaimniecība un lauksaimniecība) sekmēt neluksaimniecisko, pakalpojumu dažādošanu, amatniecību un attālinātā darba uzņēmumu attīstību.

R. Pieaugums produktu un pakalpojumu pievienotajai vērtībai: atbalstīt darbības, kuru rezultātā tiek uzlabota esošo produktu un pakalpojumu kvalitāte, racionālāk izmantoti resursi (enerģija, cilvēku darba ieguldījums, izejvielas un materiāli)

Aktivitatē īpaši atbalstāmi pasākumi ir:

1. orientēti uz labvēlīgas darba un sociālās vides radīšanu **jauniešiem** kā nākotnes galvenajam dzinējspēkam teritorijas demogrāfijā un ekonomikā. Jaunieši šīs stratēģijas izpratnē ir teritorijas iedzīvotāji vecumā no 13 līdz 40 gadiem.
2. vērsti uz starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību, kuru var attīstīt visā Latvijas teritorijā, kā arī sadarbību VRG teritorijas ietvaros.

LAP aktivitātē “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” ir noteikts sekojošs vidēja termiņa **stratēģiskais mērķis un rīcības:**

M2. Pievilcīga un pieejama teritorija.

Veicināt sabiedrisko aktivitāšu (tai sk. apmācību un interešu klubu, sociālo aprūpes vietu, kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanu. Veicināt sakoptas, pievilcīgas un visiem pieejama dabas un kultūrvides saglabāšanu. Nodrošināt pakalpojumu dažādību atbilstoši pieprasījumam.

R. Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana: jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana. Jaunu aktivitāšu attīstīšana, veidojot tām nepieciešamo infrastruktūru, pārņemot un apvienojot pieredzi.

R. Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana: ārpuskolas izglītības, mūziklītības, sociālo un kultūras pakalpojumu daudzveidības veicināšana.

R. Jaunu aktivitāšu attīstīšana, veidojot tām nepieciešamo infrastruktūru, pārņemot un apvienojot pieredzi: brīvā laika pavadīšanas, kultūras, sporta pasākumu un aktīvās atpūtas vietu izveide vai labiekārtošana.

Aktivitātē īpaši atbalstāmi pasākumi ir:

1. Sociālo aprūpes vietu funkciju dažādošana, izveidojot darbnīcas ar terapeitiskas nozīmes iekārtojumu, tādējādi nodrošinot garīgās un fiziskās attīstības iespējas cilvēkiem ar invaliditāti,

2. Orientēti uz aktīva un veselīga dzīvesveida popularizēšanu jauniešiem kā nākotnes galvenajam dzinējspēkam teritorijas demogrāfijā un ekonomikā,

3. Nodrošina vienlīdzīgas izmantošanas un piekļuves iespējas cilvēkiem ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēkiem. Vecāka gadagājuma cilvēki šīs stratēģijas izpratnē ir personas, kas sasniegušas valstī noteikto pensionēšanās vecumu saskaņā ar likumu “Par valsts pensijām”

4. Vērsti uz starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību, kuru var attīstīt visā Latvijas teritorijā, kā arī sadarbību VRG teritorijas ietvaros **VRG noteiktie starpteritoriālie un sadarbības mērķi**

Starpteritoriālās sadarbības mērķi

Veicināt:

1. vienotu tūrisma pakalpojumu, t.sk. vietējo pārtikas produktu ražotāju apmeklējumu, amatniecības centru un velotūrisma attīstību,
2. sociālās uzņēmējdarbības un brīvprātīgā darba kustības attīstību,
3. vietējo iniciatīvas grupu attīstību (tai sk. formālas un neformālas interešu grupas, jauniešu un senjoru kopas),
4. vietējo produktu noieta sekmēšanu, īso pārtikas ķēžu radīšanu, pašvaldību un uzņēmēju sadarbību vietējo produktu iekļaušanā skolu, PMI un citu iestāžu patēriņu nodrošinājumam.

Starpvalstu sadarbības mērķi

Veicināt:

1. Pārrobežu sadarbību ar Igauniju tūrisma, uzņēmējdarbības un sociālās dzīves jomās
2. Vietējo saražoto preču un produktu noieta tirgus sekmēšanu
3. Vides un ilgtspējas attīstību

4.2. STRATĒĢISKIE NOVĒRTĒJUMA RĀDĪTĀJI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

Stratēģijas mērķa novērtējuma rādītāji ietver sevī nodarbinātības un iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieauguma novērtējumu Stratēģijas realizācijas laikā. Uzņēmējdarbības aktivitāte VRG teritorijā nav izlīdzināta un vienmērīgi attīstīta. Nākotnē, vērtējot Stratēģijas mērķu izpildi, mēs ceram redzēt uzlabojumus: uzņēmumu skaita pieaugumu īpaši teritorijas perifērijā un nevalstiskā sektora aktivitātes pieaugumu. Novērtējuma rādītāji ir vērsti uz esošā nevalstiskā sektora kapacitātes pieauguma vērtējumu – tas parādīs vietējās kopienas stiprumu un aktivitāti. Savukārt pašnodarbināto skaita (pārtikas mājražotāju un amatnieku) un citu uzņēmējdarbības veidu palielinājums parādīs finansējuma ieguldījuma atdevi uzņēmējdarbības atbalsta projektos.

4.TABULA

Stratēģisko mērķu sasniedzamie rezultāti

Nr. p.k.	Mērķis	Novērtējuma rādītājs	Bāzes vērtība 2014. gadā ²	2018 gads	2020. gads	Datu avots
1.	M1. Stabila vietējā ekonomika	1. Aktīvu MVU skaits VRG teritorijā	1064	1075	1085	CSP
		2. No jauna reģistrēto uzņēmumu skaits	88	90	95	Lursoft
		3. Pašnodarbināto personu skaits	850	900	950	VID
2.	M2. Pievilcīga un pieejama teritorija	1. Nodibinātas jaunas NVO VRG darbības teritorijas novados	17	15	20	Lursoft
		2. Īstenotu sociālās infrastruktūras attīstības projektu skaits	---	8	20	VRG

4.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA UN ATBILSTĪBAS KRITĒRIJI TO NOTEIKŠANAI

Inovācijas jeb jauninājumi šīs stratēģijas izpratnē ir jebkurš jauninājums biedrības “No Salacas līdz Rūjai” darbības teritorijā. Jaunas idejas un risinājumu paņēmieni var tikt iegūti pieredzes pārneses ceļā no citām rīcības grupām Latvijā vai ārpus tās

robežām. Inovācijas ir jauni produkti, jauni pakalpojumi, jauni tehnoloģiski risinājumi. Par inovāciju uzskatam arī preces vai produkta kvalitatīvu uzlabojumu, kas nodrošina tā vērtības palielināšanos. Inovatīvu risinājumu vērtējums ir iekļauts projektu vērtēšanas kritērijos.

Originalitāte

Risinājumi teritorijas uzņēmējdarbības un sociālās vides attīstības veicināšanai un identitātes stiprināšanai, kas ir jaunradīti un īstenoti VRG teritorijā, vai radoši attīstīti un pielāgoti vietējiem apstākļiem no citu teritoriju, ieskaitot ārzemju, pieredzes. Vērtējums: **1 punkti.**

Sociālā nozīme

Risinājumi, kas uzlabo dzīvesvides kvalitāti, tuvina to valsts attīstītāko teritoriju līmenim, sekmē iedzīvotāju noturēšanu teritorijā vai atgriešanos tajā, veicina jaunu iedzīvotāju ienākšanu, stiprina iedzīvotāju identitāti, uzlabo objekta vai pakalpojuma pieejamību dažādām sociālajām grupām. Vērtējums: **1 punkti.**

Videi draudzīga rīcība

Samazināts iepakojuma daudzums, vai notiek tā nomaina pret materiālu, kas ir viegli iznīcināms, ātri sadalās vidē vai ir ērti izmantojams atkārtoti. Izmantots materiāls, kura ieguve, pārstrāde vai apstrāde mazina kaitīgu atlikumu rašanos; apstrādes procesos netiek izmantotas vielas, kas var būt kaitīgas apkārtējai videi. Tiek samazināts patērētās enerģijas daudzums. Vērtējums: **1 punkti.**

Pieejamo resursu izmantošana

Risinājumi uzņēmējdarbības un sociālās vides attīstībai, kas balstās uz vietējiem resursiem un palīdz saglabāt teritorijas vērtības. Vērtējums: **1 punkti.**

Realizētā mērķa izmantošanas iespēja ārpus Stratēģijā noteiktās darbības teritorijas.

Risinājumi, kas paredz jomu un rīcību sasaisti un darbības savstarpēju papildināmību. Starpnovadu un pārrobežu sadarbība, pārņemot pieredzi un kopīgi, ar palielinātu atdevi izmantojot resursus. Vērtējums: **1 punkti.**

Risinājums uzskatāms par inovatīvu, ja tas atbilst vismaz vienam no minētajiem kritērijiem un iegūst vismaz **2** vērtējuma punktus.

Grozījumi

2.5.1. Inovācija, tās nepieciešamības pamatojums.

Inovācija - tas ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādnes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā. Inovācijas gala rezultāts ir jaunievedumi, produktu un pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes uzlabojumi, kā arī jaunievedumi darba organizācijā un jaunu piegādātāju un patērētāju attiecību veidošanā. Par inovatīvu uzņēmumu var dēvēt tad, ja tajā pēdējo 3 gadu laikā ir uzsākta vismaz viena jauna konkurētspējīga produkta ražošana vai

pakalpojuma sniegšanu, vai pielietotas jaunas tehnoloģijas esošo produktu konkurētspējas palielināšanai. Pasaulē pastāv vairākas termina „inovācija” definīcijas, bet visām šīm definīcijām ir viena kopīga iezīme, kas apliecina, ka inovācija = process. (avots: Enterprise Europe Network Latvia). Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pieņemto definīciju, inovācijai ir noteikti sekojoši veidi :

- Produkta inovācija. Produkta inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Produkta inovācija nozīmē būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības.
- Procesa inovācija. Procesa inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesa inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā.
- Mārketinga inovācija. Mārketinga inovācija ietver jaunas mārketinga metodes, t.sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā.
- Organizatoriskā inovācija. Organizatoriskā inovācija ietver jaunas organizatoriskas metodes uzņēmuma uzņēmējdarbības praksē, darba vietu organizāciju vai ārējās attiecības.

Globālo procesu un pieaugošās konkurences ietekmē uzņēmumu, jo īpaši mikro, mazo un vidējo uzņēmumu, izaugsme un konkurētspēja aizvien vairāk ir atkarīga gan no spējas pielietot jaunas zināšanas, organizācijas un darba metodes, gan kapacitātes iesaistīties pētniecisko izstrādņu procesos, lai attīstītu jaunus produktus vai pakalpojumus. Citiem vārdiem – uzņēmumiem jācenšas izmantot tās iespējas un konkurētspējas priekšrocības, ko var sniegt ieguldījumi inovācijā.

Stratēģija atbalsta visus iepriekš minētos inovāciju veidus, īpaši zinātnes un uzņēmējdarbības

sadarbību. Par inovatīvu risinājumu (jauninājumu) stratēģijas ietvaros, par kuru tiek piešķirti

papildus punkti Rīcības plāna 1., 2. rīcības ietvaros, tiek uzskatīti projekti, kuros paredzēts

attīstīt līdz šim nebijušu pagastā, novadā, VRG teritorijā vai reģionā:

- a) Jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai pakalpojumu,
- b) Jaunu vai būtiski uzlabotu aktivitāti,
- c) Jaunu metožu, procesu, risinājumu pielietošanu produktu, pakalpojumu vai aktivitāšu realizācijā vietējos un eksporta tīgos.

Inovatīvam risinājumam ir jāatšķiras no tradicionālas, sabiedrībai zināmas pieejas,

zināmiem produktiem un pakalpojumiem vai arī, ja līdzīga veida produktu (preci, pakalpojumu vai aktivitāti) nav iespējams saņemt tuvākā apkārtnē.

Inovācija vai jauninājumi ir cieši saistīti ar oriģinalitāti. Oriģinalitāte ir spēja radīt neparastas idejas.

Šīs stratēģijas realizēšanā iesaistīto projektu vērtējumos par oriģinalitātes kritērijiem atbilstošiem

tieks uzskatīti sekojošie indikatori :

- a) Domāšanas elastīgums, spēja viegli transformēt pieredzi, attieksmes maiņa;
- b) Oriģinālu, pēc iespējas brīvāku ideju radīšana;
- d) Idejas izklāsta precizitāte un pabeigtība.

Novitāte ir būtiska visiem biznesa veidiem. Tiek apgalvots, ka modernā biznesa vide rada

daudz vairāk iespēju, lai piedalītos inovatīvās aktivitātēs, ar mērķi ātri un elastīgi reaģēt uz visām izmaiņām. Tādēļ uzņēmējiem vajadzētu pēc iespējas pilnīgāk un efektīvāk izmantot tos

resursus, kuri tiek radīti pateicoties novitātēm, investēt tos attīstībā.

Projekta rezultātu novitāte un nozīmīgums uzņēmējdarbības attīstībai tiek vērtēta, saskaņā ar

aktivitātes „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”kritēriju nr. 10. un aktivitātes „Vietas

potenciāla attīstības iniciatīvas” punktiem 9 un 10.

Sociālā nozīme- Sadarbība ar citiem uzņēmējiem.

Risinājumi, kas uzlabo dzīvesvides kvalitāti, tuvina to valsts attīstītāko teritoriju līmenim, sekmē iedzīvotāju noturēšanu teritorijā vai atgriešanos tajā, veicina jaunu iedzīvotāju ienākšanu, stiprina iedzīvotāju identitāti, uzlabo objekta vai pakalpojuma pieejamību dažādām sociālajām grupām. Attīsta un atbalsta sadarbību VRG teritorijā esošiem uzņēmējiem kopīgu produktu vai pakalpojumu izveidošanai vai esošu produktu/ pakalpojumu pilnveidošanai.

Projektā paredzētās uzņēmēju sadarbības formas un veidi (multiplikatīvais efekts) tiek vērtēti, saskaņā ar Specifisko kritēriju punktu 2.

Videi draudzīga rīcība (ietekme uz vidi).

Samazināts iepakojuma daudzums, vai notiek tā nomaina pret materiālu, kas ir viegli iznīcināms, ātri sadalās vidē vai ir ērti izmantojams atkārtoti. Izmantots materiāls, kura ieguve, pārstrāde vai apstrāde mazina kaitīgu atlikumu rašanos; apstrādes procesos netiek izmantotas vielas, kas var būt kaitīgas apkārtējai videi. Tiek samazināts patērētās enerģijas daudzums. Tiek izmantoti atjaunojamie energoresursi, kas ļauj samazināt Co2 izmešu daudzumu un mazina klimata pārmaiņu draudus.

Projekta rezultātu ietekme uz vidi tiek vērtēta saskaņā ar kritēriju nr. 9.

5. RĪCĪBAS PLĀNS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAI

5.1. EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDA LAUKU ATTĪSTĪBAI ATBALSTĪTĀS RĪCĪBAS

1. mērķis – Stabila vietējā ekonomika

Rīcība 1.1. Mikro (sīko) un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts.

Rīcības apraksts: Attīstīt topošos un esošos uzņēmumus. Tiks atbalstīta uzņēmēju prasmju un pieredzes pārnese preču un pakalpojumu dažādošanai, to kvantitātes un kvalitātes pieaugumam.

Iespējamie risinājumi:

1. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras un vides izveide un labiekārtošana, tai sk. apmācību centru un darbnīcu izveide.
2. Atbalsts sociālās uzņēmējdarbības attīstībai. Par sociālo uzņēmējdarbību Stratēģijas izpratnē tiek uzskatīts uzņēmējdarbības veids, kad uzņēmums ražo preces vai sniedz pakalpojumus ar mērķi risināt sociālo problēmu, nevis gūt finansiālu labumu uzņēmuma īpašniekiem. Uzņēmums peļņu nesadala starp īpašniekiem, bet iegulda sabiedrībai sociāli nozīmīgu problēmu risināšanā vai arī uzņēmumā tiek nodarbinātas sociāli neaizsargātas sabiedrības grupas.
3. Atbalsts iedzīvotāju rehabilitācijas, sadzīves un medicīnas pakalpojumu centru izveidei vai labiekārtošanai.

Rīcības ietvaros attiecināmās izmaksas:

1. Jaunu pamatlīdzekļu un programmnodrošinājumu iegāde un uzstādīšana;
2. Jaunas būvniecības, būves ierīkošanas, būves novietošanas, kā arī būvju atjaunošanas, ja rezultātā būve tiek tehniski vai funkcionāli uzlabota ražošanas vajadzībām;
3. Jaunu būvmateriālu iegāde;
4. Ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības nodrošināšanai;
5. Patentu, licenču, autortiesību un preču zīmju saņemšanas vai izmantošanas izmaksas
6. PVN, ja nav atgūstams

Rīcības īstenošanas vieta: visa VRG teritorija

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākuma 19.2. “Darbības īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju “aktivitātei” Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”, darbībām:

1. *Jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;*
2. *Lauksaimniecības produktu pārstrādei, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;*

3. Tādas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kurā tiek realizēta vietējā produkcija, un jaunu realizācijas veidu ieviešana.

Rīcība 1.2. Vietējo produktu attīstīšana

Rīcības apraksts – Atbalstīt lauksaimniecības, mežsaimniecības, dabas resursu un rūpnieciski radītu produktu pārstrādi. Veicināt vietējo produktu attīstīšanu un dažādošanu mājražošanas un amatniecības jomās: jaunu, videi un veselībai draudzīgu produktu ražošanu un to aprites nodrošināšana vietējās nozīmes tirgū, valsts nozīmes un eksporta tirgos (neietver prasības uzņēmumam pēc jebkāda vides/eko sertifikāta).

Iespējamie risinājumi:

1. Izejvielu un produktu racionāla izmantošana;
2. Produktu attīstīšana uz tradicionālo izejvielu bāzes;
3. Attīstīt visu jomu lauksaimniecības produktu pārstrādi;
4. Komerciālu tīklu attīstīšana (tiešā tirdzniecība, īsās piegādes ķēdes);
5. Izejvielu un produktu pārstrādes padziļināšana (atlieku/atkritumu produktu samazināšana), izmantojot jaunus vai netipiskus tehnoloģiskos risinājumus, veicinot dažāda profila uzņēmumu sadarbību;
6. Pašu saražotās produkcijas iepakošana;

Rīcības ietvaros attiecināmās izmaksas:

- Jaunu pamatlīdzekļu un programmnodrošinājumu iegāde un uzstādīšana;
- Jaunas būvniecības, būves pārbūves, būvrs ierīkošanas, būves novietošanas, kā arī būvju atjaunošanas, ja rezultātā būve tiek tehniski vai funkcionāli uzlabota ražošanas vajadzībām;
- Jaunu būvmateriālu iegāde;
- Ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības nodrošināšanai;
- Patentu, licenču, autortiesību un preču zīmju saņemšanas vai izmantošanas izmaksas;
- PVN, ja nav atgūstams

Rīcības īstenošanas vieta: visa VRG teritorija

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākuma 19.2. “Darbības īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju “aktivitātei” Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”, darbībai jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;

2. mērķis „Pievilcīga un pieejama teritorija”

Rīcība 2.1. “Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana”

Rīcības apraksts: Sekmēt dabas un kultūrvides resursu izmantošanu teritorijas attīstībai, atbalstīt projektus apkārtējās vides sakopšanas un pieejamības nodrošināšanai.

Sociālās infrastruktūras objektu, vienota dabas, kultūras un reliģiskā mantojuma objektu attīstīšana un popularizēšana, izglītošana par vietējām dabas un kultūras vērtībām un to nozīmi. Pašvaldību funkcijās noteiktajam, papildinoši vides pieejamības pasākumi.

Iespējamie risinājumi:

1. Vietējās vides vērtību pievilcības vairošana – dabas objektu sakopšana;
2. Izglītojošu un informējošu materiālu izstrāde un uzstādīšana, kā, piemēram: norāžu zīmju, shēmu un stendu izgatavošana un uzstādīšana; karšu un cita veida izdales materiālu izgatavošana nav attiecināma.
3. Dabas objektu unikalitātes saglabāšana, nodrošinot atbilstošu apsaimniekošanu un pieejamību visiem sabiedrības locekļiem;
4. Dabas ainavu skatu laukumu ierīkošana un labiekārtošana;
5. Veloceliņu, dabas un pastaigu taku ierīkošana un labiekārtošana.

Rīcības ietvaros attiecināmās izmaksas:

- Jaunu pamatlīdzekļu iegāde un uzstādīšana;
- Jauna būvniecība, būves pārbūve, būves ierīkošana, būves novietošana, būvju atjaunošana, būves restaurācijas un teritorijas labiekārtošanas izmaksas;
- Jaunu būvmateriālu iegāde;
- Ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības nodrošināšanai, šīs izmaksas nedrīkst pārsniegt 10% no projekta kopējās summas;
- PVN, ja nav atgūstams.

Rīcības īstenošanas vieta: visa VRG teritorija.

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākuma 19.2. “Darbības nodrošināšana saskaņā ar SVVA stratēģiju” aktivitātei “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”, darbībai – jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, vietējās teritorijas, t.sk. dabas un kultūras objektu, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Rīcība 2.2. “Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana”

Rīcības apraksts: Pieprasītu ārpusškolas izglītības, kultūras un sociālo pakalpojumu attīstīšana. Kultūras un ārpusškolas izglītības iestāžu un to materiālā nodrošinājuma atjaunošana un uzlabošana. Ārpusškolas izglītības, sociālo un kultūras pakalpojumu daudzveidības veicināšana.

Iespējamie risinājumi:

1. Sociālo, saimniecisko un sabiedrisko pakalpojumu centru izveide un darbības nodrošināšana;
2. Interesu izglītības un mūžizglītības programmu pieejamība viesiem interesentiem;
3. Brīvā laika pavadīšanas nodrošinājums, tai sk. sporta un profesionālās pilnveides nometnes;
4. Muzeju un vēsturisku ekspozīciju izveide, vēsturisku materiālu glabātuvju iekārtošana;
5. Patriotisma audzināšanas un tautību integrāciju veicināšanas programmas;
6. Jauniešu iniciatīvu un interešu centri.

Rīcības ietvaros attiecināmās izmaksas:

- Jaunu pamatlīdzekļu un programnodrošinājumu iegāde un uzstādīšana;
- Jauna būvniecība, būves pārbūve, būves ierīkošana, būves novietošana, būvju atjaunošana, būves restaurācijas un teritorijas labiekārtošanas izmaksas;
- Jaunu būvmateriālu iegāde;
- Ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības nodrošināšanai; izmaksas nedrīkst pārsniegt 10% no kopējās projekta summas;
- PVN, ja nav atgūstams.

Rīcības īstenošanas vieta: visa VRG teritorija.

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākuma 19.2. “Darbības nodrošināšana saskaņā ar SVVA stratēģiju” aktivitātei “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”, darbībai – jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, vietējās teritorijas, t.sk. dabas un kultūras objektu, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Rīcība 2.3. “Izglītības, kultūrvides un sporta aktivitāšu attīstīšana”

Iespējamie risinājumi:

- 1.Sporta, kultūras un aktīvās atpūtas infrastruktūras attīstīšana un veidošana.
- 2.Ilgspējīgu kultūras, aktīvās atpūtas un sporta pasākumu īstenošanai nepieciešamo materiālu iegāde un infrastruktūras izveide, tai sk.mākslinieciskās pašdarbības, radošo kolektīvu (amatnieku, fotogrāfu, gleznotāju utt.) un sporta klubu materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana.
- 3.Vides, kultūras un sporta projektus, kurus realizē VRG darbības teritorijas pašvaldības, biedrības vai nodibinājumi un fiziskas personas (fiziska persona pirms projekta īstenošanas uzsākšanas iegūst komersanta, zemnieku saimniecības vai pašnodarbinātās personas statusu) Projektus realizē ar mērķi veidot jaunu vai uzlabot esošo vides, kultūras un sporta infrastruktūru tādejādi veicinot VRG teritorijas pievilcību. Mērķis ir labiekārtot vai no jauna veidot objektus Igaunijas pierobežā (Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas novados un Valkas novada Kārķu pagastā), kas veicinātu tūrisma un cita veida sadarbību starp kaimiņvalstīm.

Rīcības ietvaros attiecināmās izmaksas:

- Jaunu pamatlīdzekļu un iegāde un uzstādīšana;
- Jauna būvniecība, būves pārbūve, būves ierīkošana, būves novietošana, būvju atjaunošana, būves restaurācijas un teritorijas labiekārtošanas izmaksas;

- Jaunu būvmateriālu iegāde;
- Ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības nodrošināšanai; izmaksas nedrīkst pārsniegt 10% no projektu kopējās summas;
- PVN, ja nav atgūstams.

Rīcības īstenošanas vieta: visa VRG teritorija.

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākuma 19.2. “Darbības nodrošināšana saskaņā ar SVVA stratēģiju” aktivitātei “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”, darbībai – sabiedrisko aktivitāšu (t.sk. apmācību un interešu klubu, sociālo aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošana.

Rīcība 2.4. “Atbalsts pamatlīdzekļu iegādei institūcijām, kuru darbības mērķis ir personu ar garīga rakstura invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem integrācija sabiedrībā”

Rīcības apraksts: Veicināt iespējami pilnīgu gados jaunu cilvēku ar invaliditāti integrāciju, neatkarību un līdzdarbošanos sabiedrībā. Piedāvāt nodarbības, kas radītu iespējas personām ar garīgās attīstības un citiem funkciju traucējumiem iegūt dzīvei nepieciešamās iemaņas. Veicināt pozitīvu sabiedrības attieksmi pret jauniešiem un pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām, veidojot vidi, kurā būtu iespējama sadarbība, izglītošanās un personības izaugsme.

Iespējamie risinājumi:

1. Aprīkojuma un pamatlīdzekļu iegāde dažādām terapeitiskas nozīmes darbnīcām.
2. Aprīkojuma un pamatlīdzekļu iegāde daudzveidīgu darbnīcu izveidei, lai dažādotu personu ar garīga rakstura invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem nodarbinātību un veicinātu jaunu iemaņu apgūšanu.

„Rīcības plāns 2015.–2020. Gadam Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumā „Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju”

Finansējuma sadalījums pa rīcībām

Pieejamais finansējums 101 341.27 EUR

Nr. p.k.	Mērķis/ rīcība	LAP 2014-2020.g. aktivitātes	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam, tūkst. EUR	Maksimālā atbalsta intensitāte, %	Īstenošanas kārtas	Rezultatīvie rādītāji	
						Finansējums, EUR	Rezultātu rādītājs īstenoto projektu skaits līdz 2023.g.
M1	Stabila vietējā ekonomika					101 341.27	
1.1.	Mikro (sīko) un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts	1. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	30 000 pamatlīdzekļu, aprīkojuma iegādes un būvniecības projektiem	Privātā labuma projektam 70% Kopprojektam 80%	Viena - 9.kārta 2022.gadā	50 670.64	Līdz 2023.g. realizēti 5 projekti

1.2.	Vietējo produktu attīstīšana		30 000 pamatlīdzekļu, aprīkojuma iegādes un būvniecības projektiem			50 670.63	Līdz 2023.g. realizēti 2 projekti
------	------------------------------	--	---	--	--	-----------	--

5.3 CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA NEPIECIEŠAMĪBA UN PIESAISTĪŠANAS NOVĒRTĒJUMS

Stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanā biedrība plāno izmantot arī citus finanšu avotus, tādejādi veicinot stratēģijas kvalitatīvāku un efektīvāku mērķu sasniegšanu.

Projekta apraksts	Iespējamais finansējuma avots	Projekta īstenošanas laiks
M1. Stabila vietējā ekonomika		
Mikrokreditēšanas programma- mērķis ir finansējuma piešķiršana neliela biznesa attīstīšanai vai uzsākšanai mikrouzņēmumiem, kuros ir mazāk par 10 darbiniekiem (slozēm), kuru gada neto apgrozījums vai ieņēmumi no saimnieciskās darbības, kā arī gada bilance nepārsniedz 1 992 020,53 EUR, Maksimālā summa ir līdz 14 300 EUR, apgrozāmiem līdzekļiem - līdz 7 200 EUR.	 LATVIJAS-ŠVEICES SADARBĪBAS PROGRAMMA LATVIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME	2016.- 2019.g.
Igaunijas – Latvijas programma finansē pārrobežu sadarbības projektus starp Igaunijas un Latvijas partneriem četros prioritārajos virzienos – aktīva un atraktīva uzņēmējdarbības vide, tīra un augstvērtīga dzīves vide, labāks ostu tīkls un integrēts darba tirgus. Programmas teritorija ir Kurzeme, Vidzeme, Rīga un Pierīga Latvijā un Dienvidigaunijas un Rietumigaunijas reģioni Igaunijā.	 Linking Estonia and Latvia Part-financed by the European Regional Development Fund	2016.- 2020.g.
Latvijas – Igaunijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma ir viena no Eiropas Savienības struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmām un tās mērķis ir atbalstīt ar uzņēmējdarbības attīstību saistītu sadarbības un pieredzes pārnesi	 Estonia Latvia Russia united by borders	2016.-2020.g
M2. Pievilcīga un pieejama teritorija		
Igaunijas - Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programmas projekts "Attālo teritoriju attīstība, izmantojot vietējos resursus pārrobežu Via Hanseatica tūrisma maršruta izstrādē". Mērķis ir vides resursu	 united by borders	2016.- 2020.g.

Biedrība „No Salacas līdz Rūjai”

efektīva izmantošana, tūrisma stiprināšana.		
Dabas taku un skatu laukumu izveides projektiem ir iespējams piesaistīt Eiropas Reģionālā fonda līdzekļus	 IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒI 	2016.g.- 2020.g
VRG teritorijas novadu piešķirtais finansējums vietējā līmeņa konkursiem	"Iedzīvotāji veido savu vidi 2016”.	2016.g.- 2020.g
Projekta RIVERWAYS mērķis ir kopīgas sadarbības platformas izveide ūdenstūrisma attīstībai, to finansē Estonia Latvia Programme.	 	2016.g.- 2020.g
Jauniešu sadarbības, izglītības un pieredzes attīstību veicinoša programma		2016.g.- 2020.g
Jauniešu prasmju attīstīšana, iesaiste vietējās teritorijas attīstībā un lauku uzņēmējdarbībā		2016.g.- 2020.g
NVO kapacitātes stiprināšana-programmas mērķis ir veicināt Latvijas nevalstisko organizāciju līdzdalību starptautisku finansētāju atbalstītu projektu īstenošanā	 Sabiedrības integrācijas fonds	2016.g.- 2020.g

Stratēģisko mērķu sasniegšanai biedrība plāno piesaistīt novadu pašvaldību, valsts, Eiropas Savienības un citus finanšu līdzekļus.

6. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

6.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS KANĀLI

Biedrība „No Salacas līdz Rūjai” VRG informāciju, ņemot vērā teritorijas izpētē noskaidrotos vēlamos informācijas kanālus (skat. 3. pielikumu), izplatīs sekojoši:

- biedrības mājas lapa www.nosalacaslidzrujai.lv, operatīvi izvietojot informāciju par stratēģiju, projektu konkursiem un stratēģijas ietvaros īstenotajiem projektiem un citām biedrības aktualitātēm;
- saites uz biedrības mājaslapu publicēt VRG teritorijas pašvaldību mājaslapās www.burtnieki.lv, www.koceni.lv, www.mazsalaca.lv, www.naukseni.lv, www.rujiena.lv, www.valka.lv un reģionālajā vietnē <http://ziemellatvija.diena.lv>/ redzamā vietā, bet īpaši svarīgas aktualitātes arī tieši izvietot minētajās vietnēs;
- izveidot *Twitter* kontu aktuālu jaunumu ērtai un operatīvai publicēšanai;
- būtiskāko informāciju par projektu konkursiem un sanāksmēm publicēt pašvaldību informatīvajos izdevumos un Ziemeļvidzemes reģionālajā laikrakstā „Liesma”;
- izveidot e-pasta adrešu grupu (VRG biedriem) un RSS barotni jaunumu apziņošanai e-pastā.

Būtisku lēmumu pieņemšanas gadījumā, kurus nepieciešams apspriest ar teritorijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem, kā arī gadījumos, kad jāsniedz apjomīga informācija, paredzēts veidot diskusijas un informatīvus seminārus, norisi iepriekš izziņojot pa augšminētajiem informācijas kanāliem.

Par pagaidām nelietderīgu tiek atzīta konta izveidošana *Facebook* vai *draugiem.lv*.

Informācija par īstenotajiem projektiem (tai skaitā, īstenošanas gaitu) un citi labās prakses piemēri ir pēc iespējas popularizējami, izmantojot arī citus mēdiju kanālus:

- sniedzot projektu īstenotājiem palīdzību informācijas izvietojumā mēdijos,
- piedaloties pašvaldību organizētos pasākumos,
- piedaloties Lauku attīstības foruma pasākumos un Lauku kopienu parlamenta aktivitāšu ietvaros,
- izmantojot reģionālās televīzijas piedāvātās iespējas,
- sagatavojot un publicējot informāciju VRG izdevumos (bukleti, kalendārs, filmētie materiāli),
- rīkojot „jauniešu dienas”, iepazīstinot ar labo praksi skolu jauniešus.

Lai VRG padomi un potenciālos projektu pieteicējus informētu par iespējām un atšķirīgām pieredzēm projektu ieviešanā, kā arī par iespējām kopprojektu realizēšanā, plānots rīkot pieredzes apmaiņas braucienus uz citām VRG Latvijā vai ārvalstīs; īpaši tiks veicināta sadarbība ar Igaunijas dienvidu pierobežas VRG un tām analogiskām struktūrām.

6.2. PAPILDINĀMĪBAS NODROŠINĀŠANA AR EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU DARBĪBAS PROGRAMMAS SPECIFISKAJIEM ATBALSTA MĒRĶIEM

ELFLA aktivitātēs Nr. 1 “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” un Nr. 2 “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” ietvaros tiks īpaši atbalstīti projekti, kuru rezultātā uzlabosies:

- sociālo riska grupu pārstāvju iespēja iekļauties darba tirgū,
- uzlabota darba vides, sociālās infrastruktūras un dabas vides objektu pieejamība cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

Tiks atbalstīta pieteikto projektu saskaņotība vai papildināmība ar sekojošiem ES struktūrfondu specifiskajiem atbalsta mērķiem (SAM):

SAM 1.2.2. Veicināt inovāciju ieviešanu komersantos

SAM 3.1.1. sekmēt mazo un vidējo komersantu izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 (viedā specializācija) prioritārajās nozarēs.

SAM 3.3.1. Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām

SAM 4.1.1. Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē

SAM 5.2.1. Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju

SAM 5.4.1. Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas

SAM 5.5.1. Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus

SAM 7.2.1. Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros" pasākumu "Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanai" un "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros”

SAM 8.4.1. Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci

SAM 9.2.2.1. Deinstitutionalizācija - palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Projektu vērtēšanas kritēriji aktivitātē „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”

Rīcības:

1.1. Mikro (sīko) un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts;

1.2. Vietējo produktu attīstīšana;

Nr.	Kritērijs	Vērtējums		Atsauce uz veidlapu	Papildus informācija un skaidrojumi.
		JĀ	NĒ		
ADMINISTRATĪVIE KRITĒRIJI (Ja kāds no šiem kritērijiem saņem vērtējumu NĒ, projekts tiek atzīts par stratēģijai neatbilstošu, saņem negatīvu atzinumu un tālāk netiek vērtēts)					
1	Projekts ir izstrādāts, pamatojoties uz VRG attīstības stratēģiju un tas atbilst rīcības:				
	mērķim;			B.1.	B.1. minētajam mērķim ir jāatbilst MK not. Nr.590 punktam 2.1.
	aktivitātēm;			B.5. B.2.1.	B.5. un B.2.1. minētās aktivitātes ir atbilstošas MK.Nr.590 punktam 5.1.
	īstenošanas vietai.			B.3.	Atbilstoši noteiktajai teritorijai «Biedrības «No S-R» SVVA Stratēģija 2015. - 2020.g.» , 8.-9. lpp
KVALITATĪVIE VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI					
2.	Projekta idejas pamatojums, noformulēta risināmā problēma un aprakstīti ieguvumi, ja tiks īstenots projekts.	Skaidri aprakstīta esošā situācija, definētas problēmas, izklāstīta projekta ideja un paredzamās pārmaiņas pēc projekta ieviešanas.	2	B.2.1.	Tiek vērtēta pretendenta spēja formulēt līdz šim nerisinātas teritorijas iedzīvotāju vajadzības pēc
		Vispārīgi aprakstīta esošā situācija un nepārliciecināšas problēmas izklāsts.	1		

		Nav izprotama projekta ideja, apraksts nepilnīgs.	0		konkrēta produkta (pakalpojuma/preces)
3.	Ražošanas un tehnoloģisko procesu apraksts, pakalpojuma sniegšanas apraksts.	Skaidri aprakstīts ražošanas un tehnoloģiskais process, pakalpojuma sniegšanas process.	2	B.2.2.	Tiek vērtēta spēja saprotami izklāstīt ražošanas un tehnoloģiskos procesus, aprakstīts kā tiks sniegts piedāvātais pakalpojums.
		Vispārīgi aprakstīts ražošanas un tehnoloģiskais process, pakalpojuma sniegšanas process.	1		
		Nav aprakstīts ražošanas un tehnoloģiskais process, pakalpojuma sniegšanas process.	0		
4.	Tirgus izpēte (konkurentu analīze, teritorijas analīze, nepieciešamie resursi u.c.)	Detalizēti veikta tirgus izpēte, konkurentu un projekta darbības teritorijas analīzes, apzināti nepieciešamie resursi un to ieguves, pamatota produkta vieta tirgū, izstrādāta pārdošanas stratēģija.	2	B.2.3.	Tiek vērtēta pretendenta spēja formulēt līdz šim nerisinātas teritorijas iedzīvotāju vajadzības pēc konkrēta produkta (pakalpojuma/preces). Teritorijas un konkurentu izpēte pievienota projekta pielikumā.
		Tirgus situācija apzināta, produktam ir sava vieta tirgū. Paredzamais uzlabojums teritorijas attīstībai nav pietiekami argumentēts. Nepietiekoši skaidroti resursu ieguves veidi.	1		
		Tirgus un konkurentu izpēte nav pievienota projekta pielikumā vai veikta virspusēji un nav pārlicēbas, ka produkta realizācija būs veiksmīga.	0		
5.	Ir aprakstīta potenciālā mērķa grupa un tās ieguvumi pēc projekta realizācijas.	Skaidri noteikta un aprakstīta mērķgrupa.	2	B.2.1.	Mērķa grupu aprakstam var izmantot «Biedrības «No S-R» SVVA Stratēģija 2015. - 2020.g.», nodaļu 1.1.2. Teritorijas sociālekonomisks apskats/Apdzīvojums, demogrāfija un nodarbinātība.
		Noteikta vispārīga mērķgrupa.	1		
		Nav noteikta mērķgrupa.	0		

6.	Ir risku (laika, darbaspēka, finanšu, juridiskie, administratīvie) un to novēršanas iespēju apraksts.	Ir veikts un aprakstīts risku izvērtējums, norādīti iespējamie risku novēršanas vai mazināšanas plāni saskaņā ar projekta biznesa ideju.	2	B.2.4.	Tiek vērtēta analītiska pieeja risku izvērtējumam un pretendenta potenciāls plānoto darbību realizēšanai.
		Risku izvērtējums nepilnīgs, nav atspoguļota risku novēršana vai mazināšana saskaņā ar projekta biznesa ideju.	1		
		Nav izvērtēti riski.	0		
7.	Projekta darbības virziens VRG darbības teritorijā.	Investīcijas tiek vērstas uz produktu/preču ražošanu, ražošanas uzlabošanu.	2	B.2.1.	Augstāku vērtējumu saņem projekts, kura mērķis ir preču un produktu ražošanas, pievienotās vērtības paaugstināšana.
		Investīcijas tiek vērstas uz pakalpojumu sniegšanu.	1		
		Projektā nav apraksta par pakalpojuma vai preču ražošanas uzsākšanu vai esošā pakalpojuma uzlabošanu.	0		
8.	Projektā paredzētās aktivitātes ir atbilstošas laika grafikam.	Aktivitātes ir atbilstošas laika grafikam.	2	B.2.7.	Projektu īstenošanas termiņš ir 1 gads no Lauku atbalsta dienesta lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanu. Ja tiek veikta būvniecība, teritorijas labiekārtošana – 2 gadi no Lauku atbalsta dienesta lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanu.
		Plānotā projekta īstenošanā ir laika grafika neatbilstības.	1		
		Aktivitātes nav atbilstošas laika grafikam un nav loģiska secība aktivitāšu realizēšanā.	0		
9.	Ir apraksts kā tiks nodrošināta projekta ilgtspēja.	Ir skaidri aprakstīts, kā tiks nodrošināta projekta rezultātu uzturēšana 5 un vairāk gadus.	2	B.2.1., B.2.7.	Vajadzības gadījumā (projekta veidlapā limitējošs rakstu zīmju skaits) pievienots pielikums, kurā detalizēti atspoguļots, kā tiks nodrošināta projekta ilgtspēja,

					preču vai pakalpojumu noieta attīstība un uzņēmuma izaugsmes vīzija.
		Apraksts vispārīgs, pamatotība daļēja.	1		
		Nav aprakstīta projekta ilgtspēja.	0		
10.	Projekta sagaidāmā ietekme uz vidi, tai skaitā uz klimata pārmaiņām	Sniegts detalizēts pamatojums projekta ietekmei uz apkārtējo vidi un klimata pārmaiņām.	2	B.2.1.	Jānorāda joma/-as, kuras projekta īstenošanā rezultātā sekmēs mērķu sasniegšanu saistībā ar klimata pārmaiņām (vējš, saule, biomasas, bioloģisko produktu ražošana, aprites ekonomika, cita joma). Aprakstā izvērtēta projekta ietekme uz vidi, pamatojot to ar ES un LV vides programmu dokumentiem un direktīvām.
		Apraksts vispārīgs, pamatotība daļēja.	1		
		Nav attiecīga apraksta.	0		
11.	Projekta rezultātā tiks radīts produkts/prece vai pakalpojums, kas ir oriģināls un uzskatāms par inovāciju.	Projekta rezultāts ir tādu oriģinālu produktu/preču vai pakalpojumu ražošana un realizācija, kuru jauninājumi būtiski uzlabos vai palielinās pievienotās vērtības līmeni, nodrošinot augstu konkurētspēju vietējā tirgū un eksporta tirgos vai projekta rezultāti ietver oriģinālu pieeju jau līdzīgu produktu/preču vai pakalpojumu radīšanā. Līdz šim partnerības teritorijā tādi nav ieviesti.	2	B.7., B.7.1.	Biedrības «No S-R» SVVA Stratēģija 2015. -2020.g.» , nodaļa 2.5.- Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai.
		Projekta rezultāti ir inovatīvi uzņēmuma attīstībai.	1		

		Projekta rezultāti ietver tikai atsevišķas inovācijas iezīmes vai produkts/pakalpojums nav oriģināls.	0		
12.	Projektā plānotās iegādes ir atbilstošas projekta mērķim.	Plānotās iegādes ir atbilstošas projekta mērķim un ir dots argumentēts pamatojums.	1	B.10.	Tiks vērtēts tas vai projektā plānotās iegādes nodrošinās mērķu sasniegšanu.
		Projektā plānotās iegādes nav atbilstošas projekta mērķim.	0		
13.	Projekta ietvaros radītās darba vietas.	Projekts paredz izveidot divas vai vairāk darbavietas (normāla darba laika).	2	C.1., C.2.	Saskaņā ar MK not. Nr.590. noteikto.Naudas plūsmā jāatspoguļo darbinieka atalgojums vismaz minimālās algas līmenī.
		Projekts paredz izveidot vienu darbavietu (normāla darba laika).	1		
14.	Projekta ideju vizuālais atspoguļojums.	Projektam pievienota ideju paskaidrojošs vizuālais risinājums- pašu zīmēta skice, attēli, maketu foto vai datorizaina tehnikā sagatavots materiāls, kas uzskatāmi palīdz izprast projekta būtību.Pievienotajā pielikumā jāataino projekta vizuālā ideja, kura papildina paskaidrojošo materiālu.	2	Pavaddokumenti	Tiks vērtēts projekta idejas vizuālais risinājums, kas iesniegts kā pielikums. Ja šāds pielikums netiek iesniegts, tas netiek pieprasīts un punkti šajā kritērijā netiek piešķirti.
		Projektam nav pievienots skaidrojošs vizuāls pielikums.	0		
15.	Projekta iesniedzēja saistība ar vietējās rīcības grupas „No Salacas līdz Rūjai” darbības teritoriju.	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā vairāk par 1 gadu.	2	B.2.7., *Pavaddokumenti	Pavaddokumenti* -Fiziskai personai, izziņa vai izdruka no (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes vai pašvaldības) reģistra par deklarēto dzīvesvietu, iesniedzama kopā ar projekta pieteikumu. Ja šāda izziņa vai izdruka netiek iesniegta, tā netiek
		Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā un darbojas tajā līdz 1 gadam.	1		

					pieprasīta un punkti šajā kritērijā netiek piešķirti.
		Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts ārpus VRG teritorijas.	0		
16.	Projekta iesniegumam pievienoti visi nepieciešamie pavaddokumenti	Ir iesniegti visi nepieciešamie pavaddokumenti.	2	Pavaddokumenti	Pašnovērtējums; Pēc nepieciešamības iepirkuma dokumenti (t.sk. apliecinājums par interešu konflikta neesamību), būvniecības dokumenti (t.sk. apliecinājums par neatkarīgi izstrādātu piedāvājumu un citi iesniegšanai nepieciešamie dokumenti
		Nav iesniegts kāds no nepieciešamajiem pavaddokumentiem.	0		
Maksimālais vērtējums 29 punkti					
Minimālais vērtējums 18 punkti					

Specifiskie kritēriji

Nr.	Kritērijs	Vērtējums
1.	Sagaidāmajiem projekta rezultātiem ir multiplikatīvais efekts* .	līdz 0,1
Kopā maksimāli iegūstamais punktu skaits		0,1

*) multiplikatīvais efekts - projekta rezultāti dod pienesumu cita uzņēmuma vai pakalpojuma attīstībai. (Piemērs: Biedrība projekta ietvaros izveidos pastaigu taku, kuras tuvumā ir kafējnīca. Uzņēmums iegūst apmeklētājus, kas pēc pastaigas vēlēšies ieturēt maltīti).

VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRAS

Lai novērstu interešu konfliktu, tiek veiktas šādas darbības:

a) Vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu. Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā;

b) Biedrības Valdes locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu (vienotā deklarācijā). Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā

Interesu deklarācijas forma pievienota 5. pielikumā.

STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS KĀRTĪBA

Stratēģijas 6.pielikumā ir dots pārskats par atbalsta saņemšanas nosacījumiem un kārtību, kādā notiek projektu iesniegšana un virzība.

6.4.1. Uzraudzības un novērtēšanas procedūra

Biedrības “No Salacas līdz Rūjai” izstrādātās un apstiprinātās attīstības stratēģijas īstenošanas gaitu uzrauga un novērtē biedrības Kopsapulces ievēlēta Valde, kas ir biedrības pārstāvju lēmējinstītūcija un kura izveidota, ievērojot partnerības principu. Katrs sektors: komercdarbība, valsts un pašvaldības iestādes un NVO, to atbalsta struktūru speciālisti un NVO pārstāvji padomē tiek pārstāvēti vienlīdzīgās proporcijās.

Valde, balstoties uz izstrādāto Stratēģiju un tās īstenošanai piesaistītajiem resursiem un pretendentu iesniegto projektu vērtēšanas komisiju atzinumu, pieņem lēmumus par pieteikumu apstiprināšanu vai par atteikumu piešķirt finansējumu projektu īstenošanai. Valde nodrošina resursu fonda izlietojuma monitoringu un sastāda ziņojumu par fonda izlietojumu un sasniegtajiem rezultātiem.

Valde ir atbildīga par ikgadēju Stratēģijas īstenošanas gada pārskata sagatavošanu un iesniegšanu izskatīšanai, novērtēšanai fondam (LAD), kā arī par nepieciešamo izmaiņu veikšanu. Izvērtējuma rezultāti tiek izmantoti VRG turpmākās darbības kvalitātes uzlabošanai un nākamā plānošanas perioda lauku attīstības stratēģijas izstrādei.

Lai veicinātu VRG darbības teritorijas iedzīvotāju iesaistīšanas un aktivitātes pakāpes paaugstināšanos attīstības stratēģijas īstenošanai un turpmākai pilnveidošanai, apstiprinātā stratēģija ievietojama biedrības „No Salacas līdz Rūjai” mājas lapā, bet novadu mājas lapās – norāde uz to. Informācija par projektu pieteikšanas konkursu kārtām jāpublicē savlaicīgi un tai jābūt vismaz kā novadu mājas lapās, vietējā drukātajā presē.

Valde veic vietējās attīstības stratēģijas periodisku novērtēšanu, pildot šādus uzdevumus:

- veicot projektu īstenošanas saturisko uzraudzību;
- nodrošinot publicitāti un periodiski sniedzot vietējās rīcības grupas darbības teritorijas iedzīvotājiem informāciju par Stratēģijas īstenošanu.

Informācija par Stratēģijas īstenošanas gaitu regulāri sniedzama masu mēdijos, tai skaitā visu VRG teritorijas aptverto novadu mājas lapās. Šī informācija sagatavojama ne retāk, kā reizi gadā un tajā ir jāietver:

- ziņas par pieteiktajiem un akceptētajiem projektiem,
- ziņas par akceptēto projektu realizēšanas gaitu un izlietotajiem finanšu līdzekļiem, ietverot informāciju par līdzfinansējumu un tā avotiem,
- ziņas par rezultatīvajiem rādītājiem un to izmaiņu atbilstību noteiktajām mērķa vērtībām vai tendencēm,
- kvalitatīvs Stratēģijas realizēšanas sekmju novērtējums,
- ziņas par nepieciešamiem grozījumiem Stratēģijas rīcības plānā, ja tādi ir nepieciešami un to pamatojums,
- ieteikumi tālākajam darbam.

Valde ir atbildīga par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Pamatojoties uz biedrības Statūtu punktu 8.5.16., Valde no sava vidus izvirza un apstiprina SVVA lēmējkomitejas sastāvu, kā arī aizstājējus ja tādi ir nepieciešami. SVVA lēmējkomiteja ir atbildīga par projektu vērtēšanu, lēmuma pieņemšanu par projekta atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai.

6.4.2. Stratēģijas grozīšanas kārtība

VRG Valde var veikt izmaiņas Stratēģijā. Stratēģijas grozījumiem ir jābūt pamatotiem un tos veic saskaņojot ar LAD. Par izmaiņām Stratēģijas rīcības plānā VRG Valde rakstiski informē LAD. LAD rakstiski informē komiteju, un komiteja 10 darbdienu laikā izskata iesniegtos dokumentus. LAD rakstiski informē VRG par komitejas lēmumu apstiprināt grozījumus vietējās attīstības stratēģijā vai par nepieciešamību precizēt vietējās attīstības stratēģiju, ja nav ievērotas šo noteikumu prasības. Dokumentus, kas saistīti ar Stratēģijas īstenošanu, VRG Valdei jāglabā līdz Stratēģijas īstenošanas līgumā noteiktajam termiņam. LAD ir tiesības veikt kontroli līdz datumam, kas noteikts vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas līgumā. Vietējai rīcības grupai ir pienākums sniegt LAD informāciju, kas saistīta ar vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu.

6.5. STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Stratēģijas ieviešanā galvenās iesaistītās institūcijas:

- biedru kopsapulce;
- Biedrības valde, tai skaitā administratīvais vadītājs;
- projektu vērtēšanas komisija.

Biedru kopsapulce ir augstākais biedrības lēmējorgāns, kas apstiprina biedrības valdi. Biedrības pārvaldes struktūru veido valdes priekšsēdētājs (ar vienu vietnieku), valde, administratīvais vadītājs. Biedrības valdi ievēl pilnsapulce, bet priekšsēdētāju un viņa vietnieku ievēl valde; administratīvo vadītāju ieceļ ar valdes lēmumu. Biedrības valde un administratīvais vadītājs nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācības un aktivizēšanas aktivitātes, kā arī uzrauga projektu rezultātus un apkopo stratēģijas rezultatīvos rādītājus.

Vienlaikus valde un administratīvais vadītājs nodrošina biedrības īstenoto projektu ieviešanu, kā arī biedrības darbību atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Valde ir atbildīga par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Pamatojoties uz biedrības Statūtu punktu 8.5.16., Valde no sava vidus izvirza un apstiprina SVVA lēmējkomitejas sastāvu, kā arī aizstājējus ja tādi ir nepieciešami.

SVVA lēmējkomiteja sastāv no SVVA lēmējkomitejas priekšsēdētāja un četriem Valdes locekļiem. SVVA lēmējkomitejas priekšsēdētāja pienākums ir organizēt darbu, vadīt sēdes un izskatīt atbalsta pretendenta iesniegumus, kuros apstrīdēts sākotnējais lēmums par projekta atbilstību vietējās attīstības stratēģijai. SVVA lēmējkomiteja ir atbildīga par projektu vērtēšanu, lēmuma pieņemšanu par projekta atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai.

Biedrībā ir izveidota Projektu vērtēšanas komisija, kas nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši valdes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam, kā arī vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodikai. Projektu vērtēšanas komisija sniedz priekšlikumu biedrības SVVA lēmējkomiteju par projektu iesniegumu atbilstību stratēģijai.

Biedrības valdes un vērtēšanas komisijas sastāvs ir pievienoti Stratēģijas 7. pielikumā.

7. PĀREJAS FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

Nr. p.k.	Mērķis/rīcība	LAP apakšpasākumā atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu)	Finansējuma sadalījums, EUR	Papildus finansējuma sadalījums, EUR	Pārejas finansējuma sadalījums, EUR	Kopā finansējums, EUR
	M1. Stabila vietējā ekonomika	51,90	580561,83	391532,85	225577,51	1197672,19
1.	Mazo un vidējo uzņēmumu funkcionāls atbalsts	26,70	290280,915	213 000	112788,76	616069,68
2.	Produktu un pakalpojumu attīstīšana	18,89	232224,732	90961,36	112788,75	435974,84
3.	Uzņēmumu zīmolu un vietējā tirgus attīstīšana	2,52	58056,183	-	-	58056,18
4.	Virssaistības	3,79		87571,49		87571,49
	M2. Pievilcīga un pieejama teritorija	48,10	580561,83	303961,36	225577,51	1110100,700
1.	Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana	13,82	116112,366	90000	112788,76	318901,126
2.	Jaunu pakalpojumu radīšana, to pieejamības uzlabošana, infrastruktūras izveide	8,67	116112,366	83 961,36		200073,726
3.	Izglītības, kultūrvides un sporta aktivitāšu attīstīšana	23,45	348337,098	80000	112788,75	541125,848
4.	Mērķa rīcība- Atbalsts pamatlīdzekļu iegādei institūcijām, kuru darbības mērķis ir cilvēku ar īpašām vajadzībām integrācija sabiedrībā	2,17	-	50000	-	50000,000
	Kopā	100	1161123,66	695494,21	451155,02	2307772,890

LITERATŪRA, AVOTI

1. CSP statistikas datu tabula ISG042. Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc dzimuma republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās un pagastos gada sākumā un vidēji gadā.
2. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iedzīvotāju reģistra statistika, tabula “Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās (pagastu dalījuma)”.
3. ĢIS Latvija v.10.2. SIA Envirotech, 2013.
4. Teritorijas attīstības indeksa vērtības. Tabulas “Novadu attīstības līmeņa indeksi pēc 2014.gada datiem” un “Novadu attīstības līmeņa indeksi pēc 2013.gada datiem”. Valsts reģionālās attīstības aģentūra, 2015.
5. CSP ģeotelpisko datu kopa “Pastāvīgo iedzīvotāju skaits”.
6. Burtnieku novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012.-2030.gadam. 2012.
7. Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013 – 2037. 2014.
8. Kocēnu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam. 2014.
9. Mazsalacas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030. gadam. 2013.
10. Naukšēnu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013 – 2030. 2013.
11. Rūjienas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. 2012.
12. CSP statistikas datu tabula ISG13. Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc dzimuma statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados gada sākumā.
13. CSP statistikas datu tabula ISVG031. Iedzīvotāju skaita izmaiņas un tās ietekmējošie faktori novados.
14. CSP statistikas datu tabula ISG18. Iedzīvotāju skaits un īpatsvars līdz darbības, darbības un vairs darbības vecuma grupās statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados gada sākumā pēc dzimuma.
15. CSP statistikas datu tabula ISG19. Demogrāfiskās slodzes līmenis statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados gada sākumā.
16. CSP statistikas datu tabula IDG12. Dzimstības koeficienti reģionos, republikas pilsētās un novados (uz 1000 iedzīvotāju).
17. CSP statistikas datu tabula IMG10. Mirstības koeficienti reģionos, republikas pilsētās un novados (uz 1000 iedzīvotāju).
18. CSP statistikas datu tabula ISG181. Iedzīvotāju skaits vecuma grupā 0–18 statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados gada sākumā pēc dzimuma.
19. CSP statistikas datu tabula IBG10. Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo reģionos, republikas pilsētās un novados.

20. CSP statistikas datu tabula IBG11. Iedzīvotāju starptautiskā ilgtermiņa migrācija reģionos, republikas pilsētās un novados.
21. CSP ģeotelpisko datu kopa “Ekonomiskā aktivitāte”.
22. CSP ģeotelpisko datu kopa “Izglītība”.
23. Nodarbinātības valsts aģentūras datu tabulas “Bezdarbnieku skaits sadalījumā pa pilsētām un novadiem”.
24. CSP statistikas datu tabula DSG0111. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa republikas pilsētās un novados (euro).
25. SIA “Lursoft” datubāze “Subjektu reģistrācijas dinamika Uzņēmumu Reģistra reģistros sadalījumā pa to tiesiskajām formām”.
26. CSP statistikas datu tabula SRG0431. Ekonomiski aktīvi uzņēmumi statistiskajos reģionos, pilsētās un novados sadalījumā pa uzņēmumu lieluma grupām un galvenajiem darbības veidiem (NACE 2. red.).
27. CSP statistikas datu tabula SRG0511. Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados uz 1000 iedzīvotājiem.
28. CSP statistikas datu tabula TUG04. Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados.
29. Asociācija “Lauku ceļotājs”, pārskata un meklēšanas karte www.celotajs.lv/lv/geo/map?1, pārlūkota 2015.gada 15.oktobrī.
30. CSP statistikas datu tabula MAG055. Izdoto būvatļauju skaits ēku būvniecībai statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados.
31. Projekta iesniegums Latvijas Lauku attīstības programmas (LAP) 2014. – 2020.gadam pasākumā “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (sabiedrības virzīta vietējā attīstība)”. Biedrība “No Salacas līdz Rūjai”, 2015.